

Bréf Ragnars í Smára 1950-1967 og ódagsett bréf Ragnars.

Bjarni Benediktsson – Stjórnámál – Utanríkisráðherra – Utanríkismál – Ragnar í Smára – Bréf

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórnámálamaðurinn
Askja 2-12, Örk 7

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

27/2.67

Konu Bjarni Benediktsson

Mundir þu hafa þak
s' at veita mi svo
seu kostur vithal s'
morzi þu ritviki-dag.
alla at segna at na'
tali af þu. Sína i
þræmalit þu ritviki-
dagsmorzi.

Þin Þegar i
Senu

Kari Bjarni Benediktsson, -

Ér þykist sjá þess ýms merki vinstri stjórnin eigi ef til vill ekki marga lífdaga eftir, en hvort sem líf hennar verður langt eða skammt úr þessu, þá hefir hún misst allt traust fólks, ekki síst vinstri fólks.

Það er alveg ótrúlegt hve allur fjöldinn er í raun og veru fórn- fús ef vel er að honum farið, en grimmur ef honum er sýnt tómalati eða fyrirliða- ing. Metti líkja fólki við hunda sem eða á móti manni og ógna með því er virð- ist, að rífa mann á hol, en ef laðið er vel að þeim með nokkrum orðum, hafa þeir óðara snúið öllu uppi saman og blíðu. Fólk er alveg eins. Kommúnistar þekkja þetta bragð, og það verður að kannast við það að í þeirra hópi er fjöldi fórnfóðra manna, sem allt leggja bókstaflega í sölurnar fyrir flokkinn. Og þó illt sé að kannast við það er í þeirra flokki enn stór hópur bestu manna og líklegustu til sköpunar. Ég kann ekki að finna skýringu á þessu, en þetta er bara sorgleg staðreynd. Hinsvegar er í okkar flokki ótrúlega margt furðu ómerks fólks, sem hafa verður taumhald á.

Erfitt mun verða fyrir þig ekki síður en mig að hugsa til þeirra aðgerða sem rýra þau kjör, sem fólk einu sinni hefir náð. Það er mjög vafasamt að það geti nokkur tíma tekist, nema um tíma með kommúnistísu einræði. Það vita raunar margir að við höfum um tíma bóðið við betri kjör en efni standa til en hinsvegar að ekki gleyma því að sú vélægum sem ríkir hér og ríki hefir um tíma stafar einmitt af því hve fé þjóðarinnar hefir verið dreyft vítt, þó höf- uðerfibleikarnir í sviptan eigi orsakir í því, eins og Jónas Haralz segir. En hér er vandi að sigla og sundið mjótt. Það er engu síður áriðandi til að koma í veg fyrir stöðun í framleiðsluháttum að greiða hverju sinni eins hátt kaup og hægt er, en hitt að láta það ekki fara fyrir markið. Hvoritveggja er hettulegt, það fyrnefnda líklega hettulegra.

Við vitum báðir jafnvel hvað þarf að gera til að freista að halda þeim lífeftan árd sem við búum nú við. Það er aukning útflutningsframleiðsl- unnar og þess iðnaðar, sem ber sig, og umfram allt þá að dreifa ekki um of kröftum okkar við barnalegar rómantískar hugmyndir um jafnvegi í byggð landsins og aðrar álíka fírrur. Ég býst ekki við að þér sé það fært fremur en öðrum að ~~íxxx~~ rýra kjör fólksins, heldur verði að gera það óbeint, með því að auka fram- leiðsluna og það er aðeins hægt með tvennu móti: Að safna fé í stór iðnaðarfyrrir- tæki en þó fyrst og fremst í aukna útgerð.

Það sem ég held að ætti að vera þitt fyrsta orð er þú tekur við stjórnartaumunum sé að kalla saman hóp 500 manna, kanske 1000 manna, sem þú þekkir, eða lítinn hóp, sem aftur velur þá, og beita þér fyrir því að stofna útgerðarfélag, kanske eitt kanske fleiri og láta ganga fyrir hvern mann í þannum og safna 100.000, 200.000, 500.000 1000.000, 10.000.000, 100.000.000. Frá hverju- um í hlutum, gera tvefnt í senn festa þessum fólksins í framleiðslunni, til að draga úr hinni neikvæðu fjárfestingu, ef ég metti komast svo að orði,

og gera fólkið samþingri um résketur þjóðarbúsins. Með skýnsamlegri skatta-
pólitík, sem hegara væri að koma í kring, ef fólkið almennt er meðaligendur í
fyrirtækjunum, ætti að vera hægt að tryggja það tvennt, að brefin veru hverju
sinni seljanleg fyrirvaralaust og að þau gefu 8 - 15 % arð.

Nú er rétti augnablikið að stofna slíkt fólag, eins og það var á sínum
tíma er Bismkip var stofnað, Almenna bókafélagið ~~hl.~~. Samvinnufélagin hafa
svikið fólkið hráalega, en það man enn selstöðukaupmennina, sem fluttu úr
landi með allar eignir sínar. Það veit þó nú að eignirnar hverfa ekki út í
buskann og Egill Thor. og Þorsteinn á Reyðarfirði lifa ekki að eilífu.
Það er nauðsynlegt að blása nýju lífi í fólkið, einkum unga fólkið, sem *notan*
allt of miklum tíma í að eyða og spennu og leika sér. En það fast ekki til að
horfa stöðugt til baka, það vill áfram.

Ef þú tekur við næstu daga, eða seinna, þá munu þúsundir manna biðja
til Guðs að það verði ekki til að rýra kjör fólksins, heldur til þess að
treysta þau, gefa því trú og sannfæringu, sem er allt. Og við munum öll tvö-
falda afköst okkar svo þér megir vel takast og þú fáið stöðist þau bolabrögð
sem endstæðingarnir munu heita, án þess að þurfa að grípa til þess sama.
Umfram allt ekki að fara að taka stóglátt þangað ríki og hejma að sóa í tap-
rekstur, heldur þína sem mest útúr fólkinu og láta ríkis og þæjarútgerðirnar
helst smáhverfa. Þær eru upphaf ósæfunnar.

Fyrirgefðu þér þetta.

Ragna Louisa

Kæri Bjarni Benediktsson,
Mér & vestri, nema þat
vantað hálfa örk at
faman y hálfa
at af þau. Þákin
kemur út í vikunni
svo ef þu sést at
vitna í þau á
Sunnudaginn kemur,
& þat allt í lagi.

Þín ent.

P.S.

Helgafell

E. RAGNAR JÓNSSON . UNUHÚSI, GARÐASTRÆTI 17

Reykjavík
(Íceland)

13./9. 53

Hr. Bjarni Benediktsson, ráðherra

Ég tel rétt og mér skylt að gefa yður nokkrar upplýsingar, sem ekki tekur yður nema fáar mínútur að lesa, en tæki mig langan tíma að gefa yður í persónulegum viðtali. Þetta er að sjálfsögðu algert einkamál.

Ég geri ekki ráð fyrir að þér hafið getað gefið yður tíma til þess að lesa greinargerð mína í Helgafelli um tónlistarmálin, enda á allra vitorði, sem þar stendur. Áður en það var prentað var það borið undir Dr. Pál Ísólfs., Jón Þórarinsson, Björn Ólafsson, Árna Kristjánsson, Rögnvald Sigurjónsson, Björn Jónsson og Gunnar Thoroddsen og Baldur Andrésson. Leiðréttu þessir menn nokkrar smáskekkjur. V. Þ. Gíslaon og menntamálaráðherra þáverandi fengu og greinina í próförk, með tilmælum um athugasemdir. En ég tel rétt að þér fáið persónulega að vita dálítið meira vegna þeirrar ókyrðar, sem er í kringum þessi mál, en tónlistin er sú eina listgrein, sem til þessa hefir verið blessunarlega utanvið persónulegar deilur. Þær byrjuðu er framsóknarflokkurinn fékk áhuga fyrir þeim með ráðningu Guðlaugs Rósinkrans í emb. Þjóðleikhússtjóra.

1. Dr. Urbancic.

Ég hefi það á samviskunnni að hafa ráðið hingað Dr. Urbancic. Það atvik- aðist svo að er Hitler komst til Austurrikis, stæði það samtímis að Dr. Franz Mixa, sem hér starfaði lengi á undan Urbancic og plægði hér mjög vandlega músikakurinn ásamt D. Páli, komst aftur í álit þar, en Urbancic, sem giftur var gyðingakonu, hlaut að verða að víkja. Þeir skiftu þannig á stöðum og slapp frúin hingað á elleftur stundu. Hér var því um raunverulegt flóttafólk að ræða og bar sig mjög aumlega. D. Urbancic er mjög flínkur maður, ósjálfstæður, ákaflega fégráðugur. Frúin er hreinlega geðbiluð. Ég get með engu móti fallist á það að ég sé gyðingahatari, þó ég hafi að fenginni reynslu af viðskiftum við þá, lært að gata sérstakrar varúðar er þeir eiga í hlut. Frúin hefir alltaf haft hátt þeirra verstu úr þeirra hópi, að leggja allt kapp á að tryggja sambönd sín við rétta menn og þar sem slíkt mistókst, að vinna að því miskunnarlaust að rjúða þeim úr vegi. Fyrstu menn, sem urðu á vegi frúarinnar, er ljóst var, að hún ætlaði að troða manni sínum, hvað sem það kostaði, á toppinn hér, urðum við Páll, og þá alveg sérstaklega Páll, sem hún sá strax að yrði erfiður þröskuldur. Til dæmis get ég sagt yður það að er Adolf Busch kom hér, en tengdasonur hans er gyðingur, og var hann talinn sympatísera með þeim, fór frúin á fyrsta degi til hans til þess að rægja Dr. Pál, sagði beinlínis að hann væri sá maður, sem stæði í vegi fyrir þollri þróun menningar okkar, og yfirleitt hinn versti maður. Busch spurði mig næsta dag hverju það sætti að svo andstyggilegur maður væri hér á oddinum. Ég svaraði með því að kynna hann Páli. Þær urðu að sjálfsögðu góðir vinir en Busch bað mig að sjá um að hann þyrfti ekki að heimsækja frú Melítu. Hún hefir í öll þessi ár látlaust rægt Pál og notað hina verstu menn eins og Sigurð Skagfield til þess að breiða óhróðurinn út. En Páll hefir svarað eins og hans er venja

met því

með því

að sýna Dr. Urbancic meiri velvild en öðrum mönnum, samanber, elskið þá, sem gera yður órétt. Ég hefi á hverju ári gert það sem ég hefi getað til þess að færa saman verksvið Urbancic, og aldrei getað séð neitt sérstakt í fari mannsins, nema helst af verra taginu, ósvífni í fjármálum, samviksuleysi í starfi og óhreinlyndi. DR. Urbancic gerir engan hlut vel. En gestrisni Íslendinga er mikil og vegna þess að hann var flóttamaður, naut hann hér mikillar samúðar. Hann er líka yfirleitt vinsæll hjá samstarfsfólki sínu, sem liggur meira uppúr því að fá að vera eins og því líkar, en hinu að fá lyft grettistöku. Mér er ekki kunnugt um að neinn maður, sem tekur músik eða listar yfirleitt alvarlega, vilji fela Doktornum ábirgðarstörf. Honum var trúð íhni þjóðleikhúsið gegn aðvörunum allra alvarlegra manna, fyrir atbeina Guðl. Rósinkranz og ýmsra framsóknarmanna, sem hata Tónlistarfélagið vegna þess að meðlimir þess eru sjálfstæðismenn.

Ég ætlast ekki til þess að þér hafið fylgst neitt verulega með þessum málum undanfarið, en ég vona að þér hafið séð að það eru ekki við, sem höfum hafið árástirnar. Það er venja Guðlaugs Rós. eins og Helga Ben. og fleiri slíkra manna, að ef þeir fá ekki heimskupörum sínum framgengt, fara þeir beint í blöðin sín og láta kasta þaðan óhverra fyrir andstæðingana til þess að reyna að veita þá. Við munum alls ekki taka þátt í neinum nýjum deilum, sem Guðlaugur er nú að reyna að koma af stað í því trausti að Dr. Urbancic sé vinsæll meðal almennings, vegna þess að hann hefir verið talsvert á oddinum hjá okkur og sem hljómsveitarstjóri og undirleikari verið auglýstur mikið. Nú er líka mjög slegið á þann streng að verið sé að flæma hann úr landi, en sannleikurinn er sá að þau hjónin eiga gífurlega eignir í hjarta Vínarborgar og hann hefir nú í tvö ár verið að reyna að ná sér í stöðu úti, en ekki tekist, sem ekki er von, vegna þess að maðurinn er "lítil karl". og geur hvergi starfað nema sem "Hilfer". Uppfærsla hans á La Travaata, sem er sú ópera, sem næst kemst því "að spila sig sjálf" var mjög rislág og mun fá harða dóma í Helgafelli. Samanborið við finnsku óperuna, sem hér var drifin upp á fjórum dögum, var háttvalgerlega bragðlaus. Öllum hugsandi mönnum er ljóst að eigi Urbancic að verða áfram alsráðandi í óperuflutningi þjóðleikhúsins, er stofnunin búin að vera.

Útkoma Helgafells hefir farið mjög í taugarnar á ýmsum framsóknarmönnum af verra taginu. Þeir bera það nú út að það sé kommúnistískt. Næsta hefti, sem kemur út á sextugsafmæli Páls í næsta mánuði, mun verða þeim mikil vonbrigði ekki síður en komnum. Við ætlum okkur að reyna að koma í veg fyrir að menn geti haldið áfram að vera miklir menn á því einu að vera duglegir kommúnistar eða framsóknarmenn. Það er okkar skoðun að í svipinn geti sjálfstæðisflokkurinn einn talist byltingasinnaður á bestu merkingu þeirra orða, og við munum berjast fyrir vexti hans eins og við hetum. Eins og ég tók nýlega fram við yður er ég óduglegur pólitíkusi og mun hvergi koma fram nema eftir ósk yðar. En ég á marga vini, sérstaklega meðal almennings og fjöldi manna mun kjósa með okkur bara fyrir mín orð. Annars er það mín skoðun að framsóknarmennirnir hafi engu tapað meiru á, en músikdeilunni. Það verður ekki lengi hægt að æsa til haturs gegn Páli Ísólfssyni. Hann mun fljótlega gera þann leik, sem hreinsar til, svo um munar., og við stöndum allir að baki honum eins og jarðfastur klettur.

Er þér skylduð einhverntíma vilja hafa tal af mér má senda mér bóð í síma 80881.

Yðar einl.

RAGNAR JÓNSSON

20./8. 56

Kæri Bjarni Benediktsson,-

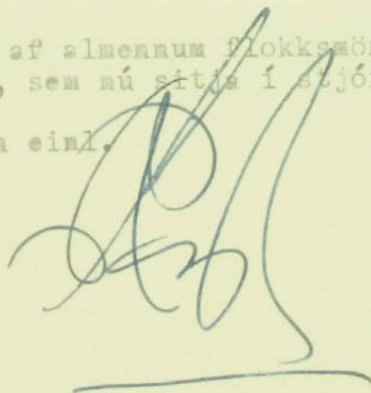
Sendi þér til gamans eintak af eftirprentun eftir málverki Gunnlaugs Schevings, Matarhié, sem prentað er í Genf og málarinn telur óþekkjanlegt frá myndinni, sem enn er utalands. Ef þú óskar skal ég láta innræmma myndina í viðeigandi ramma, ef þér finnst ástæða til að hegja hana á vegg. Þarf ég þá að fá hana aftur.

Ég fékk í dag bréf frá Bodil Begtrup, sem talar sínu máli. Datt mér í hug að lofa þér að sjá það því kannsk er hún varkærari er hún skrifar ábirgum mönnum í pólitíkinni. Að sjálfsögðu er þetta einkamál.

Ég hitti enga stjórnarmenn nema V.S. V., sem sagði mér í dag að Hannibal væri að reyna að semja við verkafélögina um vinnufrið, enga kauphakkun í 6 - 12 mánuði og Hermann mundi vera að reyna það sama við bendurna. Þetta má ég ekki hafa eftir Vaffa, en þú hefir eflaust frétt þetta.

Er nokkuð hægt að hafa not af almennum flokksmönnum til að stytta líf þessarra vandræðabarna, sem nú sitja í stjórnarráðinu.

Þinn einl.

HELGAPELL

RAGNAR JÓNSSON UNHÚS REYKJAVÍK ÍSLAND

24/6.

Kvosi forsað lítið herra -
Mér hefur verið þetta eilífa óndsi-
ðing þráföskiumum, en þú forsað um
heundur morgna, mið sést euskimmet-
andi manns.

Ef þú getur felið þig um
þessa útgáfu um þu þakki þess
í þessum, og að komu út af þess
miki.

Min samant.
R. J.

Áv.

Þú þig ómissanlega
at lala slyta, þráf-
öskiumi í þessum þessum,
um og þú hefur euskimmet-
geugit frá herra.

RAGNAR JÓNSSON

5

Kæri Bjarni Benediktsson, -

Það er mjög fátt sem ég gleðst meira yfir en þegar mér finnst Morgunblaðið vera vel skrifað. Þessi tilfinning er að vísu mjög í sett við venjulega mannlega eigingirni. Það er vegna þess að ég lít á blaðið sem mitt mál gagn, málsvara minn, skjöld og hlíf. Veri þetta áhrifamikla blað ekkert til, mundi ég sennilega flytja til Ameríku núna strax.

Enda þótt ég viti sjálfur að ég er einn einlægur stuðningsmaður Sjálfstæðisflokksins eins og ég get orðið, þá hlýtur þú að hafa orðið var við það eins og ég sjálfur, að margir ágætir og ærlegir flokksmenn okkar líta á mig sem svartan sauð í hjörðinni, og eru ástæðurnar aðallega tvær; Að ég standi of nærri jafnaðarmönnum um skoðanir, og hinir þó fleiri, sem finna mér einkum til foréttu "dekur" mitt við unga listamenn, en allt nýtt í list er sem eitru í beinum margra ágættra manna.

Eins og þú veist hefi ég alltaf haldið því fram að forðast beri til hins ítrasta að blanda saman list og pólitík. Það á ekki að láta listina gjalda skoðana manna, og ég held það sé næstum því eins varhuga-vert að láta listamenn njóta þeirra. Mér finnst Morgunblaðið hafa færst í þessa réttu átt undanfarin ár, með lúkum hatti og Sjálfstæðisfl. hefir undir forustu ykkar Ólafs þokast til þess meira frjálslýndis. Og mér hefir jafnvel fundist þetta alláberandi uppá síðkastið.

Ég veit vel að því fylgir mikill vandi að gefa út blað, sem ætlað er jafnfjölmennu úrtaki fólks og Morgunbl., og því ánægjulegra er að veita því athygli að blaðið hefir stefnt í þveröfuga átt við útvarpið t.d., sem einkuð undir forustu Ben. Gröndals er að verða að einkonar sorptunnu í ísl. menningarlífi. Þú ert svo vitur maður að ekki er hætta á að þú fallir fyrir sömu freistingu og hann að halda að þeir sem senda þakkarbréf, eins og ég geri núna, eða skammarbréf, vegna birts efnis, sé yfirleitt fólk, sem mikið mark er takandi á. Nær sanni mun að það fólk sem mest hlustar á útvarp séu unglingar og óupplýst fólk, og úrkastið úr þessum hlustendahópi, sem skrifar flest bréfin, sem svo ótrúlegum truflunum valda. Undanteknir eru nokkrir sveitamenn.

Ritáskrárnir í Morgunblaðinu hafa oft verið blaðinu til mikillar vansemdar, og gildir það jafnt um val bókana, sem skrifað er um og ummælin sjálf. Nú hefir orðið á þessu ánægjuleg breyting, sem ég get ekki neitað mér um að þakka. Ög bréf þetta er skrifað til þess að koma þeim þökkum á framfæri. Hitt eru umbúðir. Ég veit ekkert hvernig S.Á.M. muní reynast í framtíðinni. Kanske fellur hann fljótlega í sama fenið og Guðni á sínum tíma og svo Kristmann og fl., með þeim afleiðingum að enginn fæst til að kaupa eða lesa bækur nema þeir skammti þær botnlausum skömmum, ef það þá dugir. En það sem þegar hefir birst eftir Sigurði er að mínum dómi með svo skemmtilegum menningarbrag að þitt merka blað ~~þess~~ eða eigendur þess þurfa ekki að bligðast sín lengur.

Þú veist það að sjálfsögðu miklu betur en ég, að hverju þjóðfélagi stjórna aðeins árféir menn. Það mun ekki fjærri sanni að ca. 500 menn stjórni Íslandi. Sá sem skrifar fyrir þessa menn, stjórnar landinu. Í blaði sem ætlað er 25000 kaupendum verður mikill hluti efnisins witenlega að vera læsilegt fyrir þetta fólk, en þar verður líka að vera annað lesmál sem sérstaklega ætlað þessum 500 mönnum, og til þess verður að vanda. Þetta litla úrtak er jafnvandlátt og hlutfallslegur fjöldi með stórbjóðum. Dómar um leikhús, konserta og bókmenntir eru skrifaðir fyrir þetta fólk.

en varla nema örfáa af hinum 24,500.

Ég er sannfærður um að Sjálfstæðisfl. hefir fremur tapað á því en grætt undanfarið, er það hefir hent blaðið að sýna ungum listamönnum áberandi tómlæti. Þær barnalegu kenningar, sem furðumargir ágætismenn hafa gleypst í sig, að kommarnir í Rússlandi noti afstraktlistamenn til þess að grafa undan vestrænni menningu, eru svo mikil fjarstæða að engu tali tekur. Og slík afstað leiðir fljótlega til algerrar afneitunar á öllu nýju í list, og þá ekki hvað síst því sem bezt er, og torkennilegast oft og tíðum. Það má engan heilbrigðan mann villa að nýmáli í listsköpun valda oft miklu ~~rísi~~ fótí í hugum fólks, einkum ungs fólks, og getur þetta stundum gengið svo langt að beinlínis jaðri við hreina upplausn. Kommúnistar leggja vitanlega net sín í þann úfna sjó, en einmitt þessvegna verður að vera vel á verði að unga fólkið lendi ekki í þeim, verði ekki hrakið í þau, en til þess er vitanlega ætlast af þeim. Þessi kenning skýtur löuglega upp kollinum hjá harðgreindum og heiðarlegum ofstækismönnum. En vegit listanna er órannsakalegir eins og vegir guðs. Oft og tíðum eigum við varla annars úrkosta en að biða af okkur óveðrið, því þó margir hafi orðið sér eftirminnilega til skammar með því að gleypa gyllta flugu, sem kastað hefir verið fyrir þá af hrekkjóttum strákum, hefir þó sagan brennimerkt hina enn dýpra, sem lagt hafa steina í götu mikilla listamanna af einskærri heimsku.

Þinn einl.

RAGNAR JÓNSSON

Kæri Bjarni Benediktsson,-

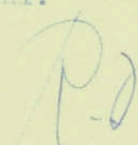
Ég þakke þér innilega áhvarfulest samstarf undanfarna ár og óska þér og þíni fjölskyldu blessunar á komandi árum.

Mér hefði stundum dottið í hug að spyrja þig hvort þið munduð vilja lofa prentavindunum mínum að vera í glugganum hjá ykkur eina viku, en ég óttaðist að þú teldir það utan þess ramma er þið hefðuð ráðgert og vildi ekki fara fram á það. Mér þótti því mjög vænt um er þið buðuð mér það. Ég þarf ekki að taka það fram að þetta er og hefir reynt svo ótrúlega sterk auclýsing, og hefi ég nú fyrst gert mér grein fyrir því til fulls hvers virði listkynning ykkar hefir verið. Ég get ekki neitað mér um að fara ykkur sérstaker þakkir míner fyrir. Sala myndanna hefir segnið að óskum og prentun þeirra er í fullum gangi áfram.

Sendi þér nýju heildarútsafun af verkum Davíðs. Ég er mjög bjartsýn núna. Bókaútsafa er lítið háð vöndum stjórnervöldum, enda er reynslan sú að fyrst í stað verka vöndar stjórnir vel á starfsbrek manna almennt. Það er holt að þurfa öðru hverja að herða sultarólinu og þangað til komið er inná sjálfum vöðvunum.

Ég mun gera það sem í mínu valdi stendur til að stöðja þig, ef þörf gerist, til þess að brinda af þjóð okkar vöndum stjórnendum og leiðinlegum.

Þinn einl.

Mr. ritstjóri,-

Eins og þú eflaust hefir tekið eftir hefir mikið verið skrifað í blöðin um árbók skálda, og hefi ég þó komið í veg fyrir að minsta kosti þrjár greinar. Upphaflega ætlaði ég ekki að svara þessu en félagar mínir telja það nauðsynlegt, meðal annars af pólitískum ástæðum, en Þjóðviljinn hefir mjög breitt sig útyfir þetta mál og otað það til að hlynna að Máli og menningu.

Mér þetti vænt um ef þú gætir lánað þessu rúm einhvern tíma í næstu viku.

Þaði Tómas og Kr. Karlsson hafa farið yfir greinin og krotað sveittið í þáa eins og þú sérð.

Þinn einli.

Kæri Bjarni Benediktsson,-

Ég var að lesa þessum hans Kristjana Friðrikssonar, og er þar ýmislegt mjög athyglisvert. Það er eins með Kristján og Adolf Ósluga Hitler, hann er heflega grunnhygginn og ómenntaður til þess að ósvífni hans fái notið sín. Ýmislegt sem verið hefir áfst í huga hvers manns undanfarið ár, ~~af~~ að nokkru óleysþó, er nú allt í einu sjálfsagður hlutur. Kristján hefir enn ótrafla vit bóndans á Bifrholum, hann finnur á sér veður. Hann kemur fram með þetta á réttum tíma og gerir þannig að sjálfsögðum hlut.

Ég ætlaði mér alls ekki að fara að skrifa um K.F., nema að því leyti sem fram kemur í þessa hans það, sem ég minntist á við þig í brófi fyrir skömmu, og ég hélt þá að væri ótímabært að gera elvörur úr fyr en þú hefir tekið við stjórnartaumunum. Það sem ég minntist á var ekkert nýtt, fremur en fantatök SIS, heldur er vandinn fólgin í því að hefja þessa sjálfsögðu hluti á réttu augnabliki. Ég hef ekki trú á því að K.F. komi hér frá einungis í eigin nafni (Mér þatti ekki ótrúlegt að gamall vinur minn Sveinn Valfells, sem er eldgluggurur maður og sterkur, hafi átt einhvern þátt í að semja þetta óverp). Ef til vill stendur líka að baki honum hópur vinstri manna (ég segi vinstri manna) í Framsókn. Og það er enginn efi á því að Einar Ólgeirsson og ýmsir vinir hans, mundu tilbúnir til að koma til samstarfs um stofnun "Opinna" hlutafélaga. Lattu ekki þessa menn verða á undan.

Þú manst að þegar þú gekkst frá stofnun Almenna bókaaf. að þessi félagsstofnun var fyrir flestum "sjálfsagður hlutur". Stofnun "opinna" hlutafélaga um útgerð mundi nú verða tekið af almenningi með líkum het tí. Strax og öruggt er um samstöðu meirihluta um kjördæmaáalið og kosningar ákveðnar, held ég að þú ættir að kalla saman hóp manna til að undirbúa þetta mál, og þetta ætti að vera einn liður í kosningaþrógrammi flokksins. Þá þúsindir manna til að leggja lausefí sitt fram, ekki hvar upphæðir og ekki innheimt allt samtundis, gera fjöldann meðábirgan um fræmleiksluna og stöðva mestu eftirspurnina eftir gjaldehyri. Stofna fyrst eitt hlutafélag (ekki samvinnufélag). Markmið félagsins að tryggja fólkið sem á smáupphæðir herri vexti en inplásvextir eru, helst miklu hærri, sem um leið tryggir

að fólk getur komið bréfunum í peninga eftur hvenær sem það þarf á að halda og einungis með því markmiði að stofna til þeirrar beinu (eða fyrsta flokks eins og K.F. kallar þar) samvinnu, þar sem hluthafarnir geta fylgst með öllu, en ekki þar sem stjórnin stofnar svo ný félög, bókaútgáfu eða búskap, og öll bein samvinna er ekki lengur nema orðin ein, eins og hjá Vilhjálmí Þór og Agli í Sigtúnum, sem þurfa að friða hágómagirni sína.

Verð ekki bráðum tímabært að snúa hér að einhverju í þessa átt.

Fyrirgefðu flautri*

Þinn

19./1. 57

Kæri Bjarni Benediktsson,-

Ég hafði í gær töl af Kjarval útaf glugganum. Ég skilaði kveðju þinni til hans, og sagðist vera kominn til hans frá þér. Það hann mig að bera þér kveðju sína og þakklæti fyrir hugulsemina. Ég held það hafi verið heppilegt að hafa tal af honum áður en farið yrði af stað. Ég sagði að ráðgert væri að bjóða mönnum að sýna þarna eftir aldri. Hann sagðist þiggja þetta boð með ánægju. Sagði raunar að rétt væri að lofa ungum mönnum, sem þyrftu að selja að ganga fyrir. Ég vona að hann verði tilbúinn eftir tveir vikur er Ásgrímur og Jón Stef. hafa sýnt. Annars skal ég að minnsta kosti sjá um að engin óánægja skjóti upp kollinum. Hann er undir miðri svolítið sár við okkur útaf Rómarsýningunni, en langar sýnilega til að fá takiferi til að komast í fulla sátt við gamla vini, sem hann segir að sumir (ég veit ekki hverjir) vilji ekki gleyma.

Ég var hjá Ásgrími aftur í gærkvöldi og hann benti Jóni bróður sínum á myndirnar, sem ég ernú kominn með niður í hús og mun koma fyrir í samráði við Sigurð Bjarnason.

Vinsamlega

6/1. 56

Kæri Bjarni Benediktsson,-

Ég hefi í gær og aftur í dag talað við Ásgrím Jónsson, málara um afmælið hans í vetur, bókina og val mynda í hana, en því munum við ljúka í næstu viku. Ég sagði honum að ég hefði rætt um afmælið við framkvæmdastjóra Alm. bókafélagsins, og þar hefði einnig borið á góma væntanleg sýning. Ég fekk að vita að ekkert formlegt boð hefir komið frá Menntamálaráði, en hann hafði áður afþakkað boð frá þeim og mundi gera aftur nú. Ég stakk uppá að Alm. bókafélagið kæmi upp sýningu og mundi honum þykja mjög vænt um það, en hann mundi hinsvegar ekki geta borið fram ósk í þá átt. Stakk ég uppá að nokkrir vinir hans, t.d. Tómas, Sigurður berklayfirl. Jón Þorsteinss. íþróttakennari, Bjarni á Galtafelli, ég og ef til vill fleiri sendu Alm. bókafél. áskorun eitthvað á þessa leið: "Á áttatíu ára afmæli Ásgríms Jónssonar í vetur, teljum við alveg sjálfsagt og skylt að koma upp vel valinni yfirlitssýningu á verkum listamannsins og er okkur kunnugt um að hann mun einskis frekar óska en að Alm. bókafélagið, sem einnig gefur um svipað leyti út bók um hann, standi fyrir þessari sýningu. Skorum við undirritaðir á stjórn félagsins að það takist þetta verk á hendur og beri af henni allan kostnað en bjóði listamenninum að velja menn í sýningarnefnd í samráði við félagsstjórnina. Sýningin þyrfti að vera í húsakynnum Listasafns ríkisins."

Mundirðu telja þetta nægilegt tilefni til þess að Alm. bókafél. tæki að sér að standa fyrir sýningunni. Ég er alltaf í síma 6837 á morgnana kl. 10.30 til 11. Þætti mér vænt um ef þú vildir láta mig vita beint eða fyrir milligöngu Alm. bókafél. hvort svona áskorun mundi nægileg.

Vinsamlega

Ragnar Jónsson

Kæri Bjarni Benediktsson, -

Ég sendi hér með samrit af bréfi til G. G. Ég vil að öruggt sé að þyrra bréf mitt hafi ekki valdið misskilningi í þá átt að ég sé að æsa til ósátta við þá sem tekið hafa ákvarðanir, sem ekki eru í öllum greinum eins og við töldum réttast og það því fremur sem ég er hér alls ekki aðili að.

Þó ég virði þess mjög er mér er sagt afdráttarlaust hvaða skoðanir menn hafa á mér, eins og þú hefir gert, og ég tresyti því njóta þeirrar velvildar áfram, get ég ekki neitað því að ég á erfitt með að átta mig á því með hvaða hætti ég hefi gefið tilefni til þess. Afskifti mín af þessu félagi hafa alls engin verið önnur en þau að ég bauð strax Gunnari og Tómasi að ganga í min handrit, ef þar kynnað að vera eitthvað, sem þeir hefðu áhuga fyrir, og stendur það boð mitt óbreytt. Ég bauð Eyjólfri að annast prentun og annað þeirra bóka, sem hann gæti ekki komið fyrir annarsstaðar, fyrir það verð sem hann teldi að hægt væri að fá það lægst og gjæðfrest ó mánuði. Ég lít á G. G. sem einn af máttarstópum þessa félags, enda veit ég ekki um neinn annan listamann er nýtur jafnóskaðs trausts. Því fylgir því mikill vandi er tillögum hans er hafnað og mjög áriðandi að gera honum fulla grein fyrir nauðsyn þess. Einn hann metir fullkomiðni hreinskilni er hann hinn ágætasti samstarfsmaður, sem ég hefi kynnst, en ég hefi áður lýst tortryggni hans gagnvart mér og öðrum.

Ég óska félaginu allra heilla og mun gera allt sem í mínu valdi stendur til að auka veg þess. Hinsvegar mun ég gæta varúðar af ótta við að viðleitni mín verði misskilin.

Með kærri þökk

Þetta er ein þess bókun
M. F. A. & J. Þ. Þ. Þ.

Goði vin,-

Þetta bréf þitt útaf myndabókinni. Mér þótti væntum að þú hafðir líka skrifað um það mál áður en þú fékkst mitt bréf, og með því fullvissað mig um að ég væri ekki einn um þessa skoðun, en ég hafði nú reyndar rætt um þetta ítarlega við Tómas og Jóhannes. Ég hafði ekkert heyrt um þessa ákvörðun fyrir, og var það útaf fyrir sig eðlilegt, og því brá mér mjög og hefi kanske verið taugaóstyrkari en ástæða var til. Ég er þó enn, eftir að hafa fengið ítarlegar upplýsingar, þeirrar skoðunar að þessi ráðstöfun hafi ekki verið viturleg, og gildir það jafnframt um þá hlið sem snýr að fjárhag félagsins og álit. En ég stakk uppá að félagsmenn greiddu 75,00 af félagsgjöldum sínum fyrir hana eina. Átlunin er hinsvegar að selja félagsmönnum bókina sérstaklega fyrir þetta verð, en það mun vera nokkurveginn nákvæmlega innkaupsverð að viðbættum umboðsáunum, sem félagið að sjálfsögðu kemst ekki hjá að greiða. Þetta eru vitanlega kostaboð, en hún kemur líklega samtímis fyrri helming félagsbókanna, og ýsír munu telja sér nóg í bili að leysa þær út. Þó gæti ég trúað því að þessi girnilega bók freistaði flestra sem sjá hana. En þetta er nú útrætt mál og afgert og ekki nema til leiðinda að vera að þvæla um það meira. Skilst mér að meiri hluti stjórnarinnar og bókmenntráðsins sé á annarri skoðun um þetta mál en við og er sjálfsagt að kannast við að þeir hafi mikið til síns máls. Birgir bennti á það t.d. að þetta væri erlend bók, erlendir úgefandi, og því í vissum skilningi utanveltu, og hitt að óviðkunnalegt væri að bók, sem samanstæði næstum einvörðungu af myndafni væri fyrsta félagsbókin. Auglýsingapésann hefirðu án efa fengið og mun það gleðja þig að sjá að samkomulag hefir orðið um baltnesku bókina. Ég var rétt að fá haadritið að negrabókinni í þýðingu Andrésar og er það áfeng bók og mjög í þeim anda, sem ég vildi oska að ríkti í þessu felagi, heitar tilfinningar og hmanismi fallega samtviannað innilegu látleysi og þrumandi alvöru. Ég held að þýðingin sé ágæt. Íslandssaga dr. Jóns Jóh. er náttúrlega kljóflestan í þessari útgæfu. Það er ónætt að treysta því að það verður afbragðs vinna. Í raun og veru var ekki hægt að stofna þetta félag nema hafa slíka bók meðal hinna fyrstu og vitanlega hefði myndabókin átt samleið með henni, eins og þú réttilega bentir á í sumar. Tómas hefir verið mjög slappur núna um langan tíma en er að rétta við. Ásgrímur hefir líka legið þungt haldinn þangað til núna fyrir skömmu. Munu þeir vera að byrja að vinna saman á ný. Ég hefi verið hjá Ásgrími undanfarna daga og skrifað eftir honum ýmislegt um tónlist og einnig erum við að velja myndir í bókina. E. vona að þetta verði góð bók, annars er akaflega erfitt að ná nokkru uppúr Ásgrími svona eftir þötuun. Maður þarf að þekkja hann og lofa honum að tala án þess að hafa skriffarin í höndunum. Við byrjuðum daginn í gær með því að hlusta á annan tíma á Missa Solemnis eftir Beethoven og réri hann sér ákaft á meðan og baðaði höndunum af hrifningu. Síðan hljóp hann uppá loft eins og strákur og sagi: Þetta dugir ekki ég ná ekki svíkjast um, verð að fara að vinna. Mér kom í hug er ég sá ákafann í þessum unga öldung, logandi af áhuga og friðlausri skyldurækni að þarna væri maður sem hefði sjálfan atómkjarnann í mðunum. Þessi æðisgeagna vinnubleði og starfsþörf sýnir að í blóðinu er einhver kjarni, sem misvinnarlausast þískar hann áfram.

Auglýsingin frá Almenna bokafélaginu kom í dag og frásögn af útgáfunni. Ég hefi hitt nokkuð margt fólk, sem lýst mjög vel á fyrirtækið, þykja þakunnar girnilegar. Ekki hefi ég heyrt neinna minnst á það þó myndabókin væri ekki faxagð félagsbók. Það er svo með alla menn, að þeir trúu á sínar eigin hugmyndir, en eiga erfitt með að tileinka sér annarra og trúu á þær. Ef til vill vex ágæti myndabókarinnar okkur í augum fyrir það að við höfum lagt þar hönd að verki. Aðalatriðið er þó að félagið blómgevist og að takst megi að ná saman 5 - 10,000 meðliþum. Takist það getur félagið lyft því Grettistaki sem bíður þess, en mistakist það setur fjárhagurinn því þrönga kosti. Framboð á góðum skammtunum og hverskonar glæsilegum iðnaði hjálpast að til þess að gera bókaútgefendum erfitt fyrir, sérstaklega þeim sem vanda val bóka sinna. Í svipinn geta svona samtök ein þjargað útgáfunni, eða vissum hluta hennar, jafnvel í stóru löndunum hvað þá hér í fámenninu. Átak eins og bókmennsasaga, Íslandssaga, alfræðiorða-bækur og margt fleiri er hér eftir ekki á færi einstaklinga að ráða við. Jafnvel ekki úgáfa úrvals rómanna erlendra.

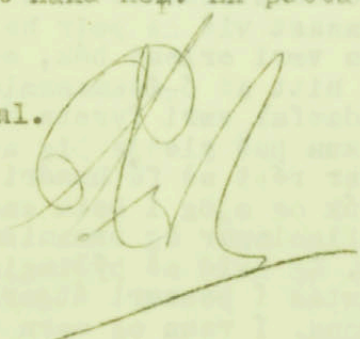
Ég hefi ekki hitt Kr. Andrés�on í langan tíma, en kunníngi hans hefir sagt mér að hann hafi mikinn viðbúnað að mæta samkeppninni við ykkur. Þeir virðast hafa ótakmarkað fé, og er mér ekki mögulegt að skilja að útgáfan hafi geta skilað því. Hann er mjög á eftir ungu mönnum og hefir nú náð í nýja skáldsögu frá Hannesi Sigfú syni, sem er merkilegur og kynlegur náungi. Hann hefir nú boðið Hannesi Péturssyni að minsta kosti 20,000 í sitt kvæðasafn og sé ég eftir svo góðum bita í hundskjafi, en hann hefir reyndar stranglega lofað mér að hann lendi þar ekki í annað sinn. Þegar hann sýndi Kr. fyrst handritið datt höfum ekki í hug að hann ætti betri kosti vól. Það var Árbókin mín sem sló honum og nafna hans verulega upp.

Ég tel vist að Alema bókafr. verði að greiða þér fyrir formálann. Ég lagði til grein Sigurðar, einnig fyrir þýsku útgáfunna.

Ég hafði tilbúnað tvær af félagsbókum Menningar og fræðslusambands alþýðu í byrjun þessa mánaðar en frestaði að segja frá þeim, í samráði við Eyjólf þang, til hann hefði komist af stað með orðsendingu sína. Ég hefi Pál Ólafsson og Brynjólf frá Minnanúpi tilbúna. Þriðja bókin verður svo Norran málalérist, bókin sem ég bauð ykkur á- sínum tíma en þið höfnuðu, eins og eðlilegt var, þar sem hún hafði áður komið út á hinum Norðurlöndunum í svipuðu formi og ýmsir hafa eignast hana hér. En þetta er mjög glæsileg bók.

Héðan er allt gott að fréttu.

Þinn einl.

Kæri herra, menntamálaráðherra,-

Ég hefi verið svo óheppinn að vera í rúminu í tvær vikur tæpar og gat ekki náð tali af yður í morgun. Með skilst á Péttri Ottesen, sem ég talaði fyrst við ídag að málið stæði ekki sem best, en tók mér ákaflega vel og mér þætti ekki ótrúlegt að hann væri málinu hlyntur. Ég hafði einnig tal af Magnúsi Jónssyni, alpn., sem ég þykist vita að muni gera sitt til að koma þessu máli fram.

Nú er það svo að það lífsspursmál fyrir okkur að þessi styrkur fáiist, ekki bara vegna þess að annars gefumst við uppá þessum söngskóla, því við höfum ekkert bolmagn til að halda honum úti, þó við íbjartsýni okkar og þeirri vissu að hann gerði ekki aðeins geysimikið gagn, heldur beinlínis sparaað þjóðinni stórfé. réðuast í að hrinda honum af stað og reynsla okkar er að fyrst verði að sýna hvað hægt er að gera áður en lagt erí að leita til hins opinbera.

Sannleikurinn var sá að mér fanst þetta mál liggja svo fyrir, fanst að þið hlyti að verða viðurkennt af öllum að slíka starfsemi bæri að styrkja, að eg ugði ekki að mér, og hefi ekki haft tal af neinum þingmönnum eins og ég hefi oftast gert. Ég hafði búist við því að þér munduð leggja með málinu og að það mundi duga því. Nú hefi ég ekki einu sinni kynnt mér til hlýtar hvort þér yfirleitt eruð sjálfur málinu fylgjandi, og er slíkt skammarlegt andvaraleysi af mér.

Nú er sem sagt allt komið á síðustu stundu. Er eg að vona að hvorttveggja sé að þér séuð þessu metnaðarmáli okkar svo hlyntur að þér viljið leggja því lið og hitt að yðar orð megi stí n svó mikils að þau dugi því til bjargar.

Ég mun reyna að hafa tal af Gunnar Thoroddsen og Sigurði Bjarnasyni, en héðanaf er of seint fyrir mig að fara að hafa tal af öðrum.

Ég treysti yður til hins besta.

Með virðingu

Ragnar Jónsson

HELGAFELL

RAGNAR JÓNSSON UNUHÚS REYKJAVÍK ÍSLAND

7:011. 67

Kæri vinur,-

Ég var að spyrja eftir þér í síma í morgun, og ég skrapp uppí Stjórnarráð og spuri eftir þér. En þú varst á fundi.

Ég hef ekki snúið mér til þín vegna þess sem við ræddum saman fyrir kosningarnar, hef ekki talið það tímabært eins og nú horfir.

Erindi mitt var ekki mikilvægti og kanske betur óflutt, en það var þetta:

Ég hlýddi á erindi Kridtjáns Friðrikssonar í gærkvöldi, sem var um margt skýrt og skynsamlegt. Ég hlustaði líka á samtalsþátt Arons og Hanníbals, og leist satt að segja ekki á blikuna. Er það illt bragð að kalla hann sem fulltrúa fyrir atvinnurekendur. Aron er ekki óskýr maður á yfirborðinu, hann er tungulipur froðu- snakkur, vanþroska egóisti, ekki ólíkur Margréti konu Þórbergs Þórðarsonar. Hans ráð munu skammt duga. Hannibal á alla samúð eftir sína húmanistísku hófsemi.

En kæri vinur. Er ekki eitthvað hægt að gera?

Er ekki einmitt núna tækifærið að aðskilja raunverulegt láglaunafólk og ýmiskonar ósvífið hátekjufólk. Taka út ákveðna hópa lægstu stéttanna, í áföngum, og bæta kjör þeirra.

Er óhugsandi að ríki og bæjarfélög, sem velta nú bráðlega helmingi allra þjóðarteknanna, taki á sig í einhverri mynd lækun sem nemur 1 - 5 %, verzlunin, sem sópað hefur að sér miklum fjármunum undanfarið, taki önnur 1 - 5 %. Bankarnir lækki vexti þessa fólks á byggingarlánnum o.sfrv.

Þú sagðir við mig heima hjá þóér að hlutverk þitt sem stjórnmalamanns væri að tryggja öllum þegnum þjóðfélagsins jafnrétti. Ég veit vel að þú meintir það. Ég endurtek spurninguna. Eru engin ráð að koma í veg fyrir að aftur myndist á Íslandi fátækrahverfi.

Ég óttast að það ástand sem nú er að koma verði ekki læknað nema þeir fátækustu fái bætt vegna hinna nýju ráðstafana. En þýðingarlaust er að gera það nema tryggt verði að það kosti ekki nýja verðbólguaskriðu. Ég held að þjóðinni sé þetta ljóst og flestir mundu styðja slíkar sanngirnissráðstafanir.

Með afsökun. Þinn einl.

Sinfóníuhljómsveit Ríkisútvarpsins lögð niður.

Þegar tímaritið fór í prentvélin, hafði það verið gert herum kunnugt, að Sinfóníuhljómsveitin, er tvö síðustu árin var kennd við Ríkisútvarpið, hefði verið lögð ~~niður~~ niður. Útvarpsstjórinn, Vilhjálmur P. Gíslason, sagði hljóðferaleikurum sveitarinnar flestum upp störfum frá 1. okt. s.l., en dró svo úr störfum annarra, að þeir annast ekki lengur annan tónlistarflutning í útvarpið en hina vikulegu mánudagstónleika útvarpshljómsveitarinnar, sem margir mundu þó ~~hafast~~ hefja helzt hafa viljað án vera. Öll starfsemi Sinfóníuhljómsveitarinnar hefir legið niðri frá 1. okt. og engar tilraunir gerðar til að halda henni saman, enda eru hljóðferaleikararnir orðnir dreifðir við önnur störf út um allar þorpagrundir.

Þessi endalok Sinfóníuhljómsveitarinnar eru meiri sorgartíðindi en svo, að eftirmáli hennar verði rituð meðan prentvélin bíður. En ekki verður hjá því komist að geta nú þegar nokkurra staðreynda, eins fyrir því þó vænta megi að síðar verði nánar vikið að ýmsum atriðum þessa máls hér í ritinu.

Það er vitað, að það var útvarpsstjórinn, Vilhjálmur P. Gíslason, sem ákvað uppá eindæmi að hljómsveitin hætti störfum. Menntamálaráðherra og tónlistarstjóri útvarpsins voru ekki spurðir um álit sitt á þeirri djörfu á kvörðun. Þvert á móti hafði menntamálaráðherra þegar á sl. ~~xxxi~~ suari gert ráðastafanir til að búa sveitinni varanlegan starfsgrundvöll og skipað nefnd til að starfa að því máli. Útvarpsstóri átti meðal annarra sæti í nefndinni. Þó let hann í lengstu lög undan dragast að leita samþykkis útvarpsráðs á þeirri lausn málsins, er ráðherra sjálfur benti á eftir töllögum nefndarinnar, og kiknaði loks með öllu á framkvæmdum, eftir að samþykki ráðsins var fengið.

Útvarpsstjóri hefir engar skýringar gefið á þessu athæfi s-inu, fyrr en 22. nóv. sl., er hann ritar í Morgunblaðið greinargerð, sem að vísu forðast gaumgæfilega kjarna málsins, en bregður þó allskýru ljósi á raunverulegan menningaráhuga höfundarins. Væri full ástæða til þess að birta hér alla greinina til viðvörðunar, en þess er ekki kostur að sinni. Uppistaða hennar er ekki annað en mjög lævisleg blekkingatíraun, sem þessi virðulegi eimbættismaður ber fram í því skyni einu að freista að koma af sér því ódæði, að hafa vísitandi orðið banamaður þessarar merkis stofnunar, sem tónlistarmenn hafa byggt upp á aldarfjórðungi með sameinuðu átaki undir forustu ~~xxxxx~~ tveggja úr hópiætustu menntamanna þjóðarinnar, dr. Páls Ísólssonar og Björns Ólafssonar. Má hér glögggt marka manngildismun þeirra, sem upp byggja og hins er niður fífur.

Þó kastar fyrst tólfunum, þegar þessi óvenjulegi menningarfrömuður tekur að mála fjandann á vegginn, vara við hve dýrt sé að halda uppi menningu. En Vilhjálmur P. Gíslason segir orðrétt: "Útvarpinu hefir aldrei borið nein skylda til þess að reka sinfóníuhljómsveit."

Ekki mun þó, sem betur fer, ástæða til að örvanta um endurreisn hljómsveitarinnar. Menntamálaráðherra hefir enn á ný, eftir uppgjöf útvarpsstjórans, beitt sér fyrir því að leitað verði að nýjum starfsgrundvelli fyrir hljómsveitina, og er það von og trú allra vina hennar, að hún taki brátt til starfa að nýju, leyst undan dauðri hendi þeirra neikvæðu manna, er reiðna menningu til útgjalda, án þess að eiga nafn á því sem hún gefur í aðra hönd.

Er ekki óviðeigandi að rifja upp í þessu sambandi orð Matthíasar Jóhannssonar, er um það var rætt að endurreisa hinn forna Hólaskóla. Þegar skáldið hafði reifað malið og bent á ýmsa erfiðleika, bætti hann við: "Um peningamálin tala ég nú ekki, þau eru nú bara hégómi."

R. J.

*og hve þeir fái náð
hennar. Þá hefur þann þessu til
skotunnis, all sem öðru hefir verið sagt (Sinn)*

af meistar þróunsefni og kaþungshætti
mín þessi lífa. Minn þot er efa um
einsdæmi og vestrar völd, at einu
áhvopsskygningu gangi fram fyrir
skyldu og leysi yfir þessum
ortinum at áhvops þess
eugni skylda til at halda
oppri meiningu.

Reykjavík, 11. desember 1950.

Háttvirtu herra,

Ég vil hér með fara yður
mínnar beztu þakkir fyrir hina ágætu
gjöf, er þér senduð mér myndlistar-
bækur þar, er þér hafið gefið út allar
bundnar í einu lagi og bók Kjarvals
sérstaklega.

Óþarft er að segja yður hví-
lík þryði er að bókum þessum og met ég
þó enn meira hug þann, er að baki gjöf-
inni stendur.

Með beztu kveðjum,

yðar einlægur,

Herra E. Ragnar Jónsson,
c/o Helgafell,
R e y k j a v í k.

Herra Kristján Jónsson,
c/o Helgafell,
R e y k j a v í k.

Reykjavík 27.10. 51
(Iceland)

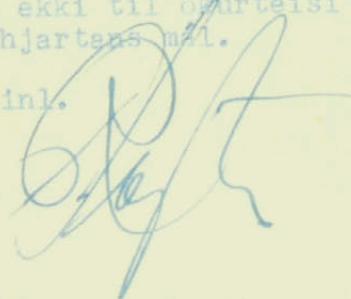
Hr. utanríkisráðherra Bjarni Benediktsson,
R e y k j a v í k.

Næstkomandi þriðjudag verað næstu sinfóníutónleikar okkar í Þjóðleikhúsinu, undir stjórn norska hljemsveitarstjórans Olav Kjealand. Fyrir rúum 20 árum réðumst við í það nokkrir menn að koma hér á för vísi að Tónlistarskóla. Fyrir okkur vakti að gefa æskufólki á Íslandi kost á að læra á hljóðfari, eins og hjá öðrum menningarþjóðum, til þess að það yrði síðar hæft til þess að kynna þjóð sinni hinar föggu tónbókmenntir heimsins. Það kann að mega kallast grobb er ég segi yður frá því að okkur finst við hafa lagt talsvert á okkur til þess að halda lífinu í skólanum og við teljum það ekki eftir. Þótt örlati ýmsra vöð stofnunina hafi verið undravert höfum við að sjálfsögðu mætt hörðu hjá öðrum. En minnugir beirrar staðreyndar að maðurinn lifir ekki á brauði einu saman, og ekki síður hins að þátttaka í liststarfi eykur lífsgleði, starfsemi og ábirgðartilfinningu, munum við ekki fremur gefast upp við þetta starf en annað það, sem við tökum okkur fyrir hendur.

En enginn vinnur neitt starf af fullkominni óeigingirni. Okkur langar til þess að sjá áangur af starfi okkar . Okkar 30 ára gamli drammur um sinfóníusveit í Reykjavík er nú fyrst að retast. Má ég biðja yður að sýna okkur þá vinsemi að vera viðstaddur tonleika sveitarinnar næstkomandi þriðjudag, árangurinn af 20 ára starfi Tónlistarskólans. Ég vil ekki leynd yður því að sveitin mun ekki geta starfað nema Alþingi ljái henni stuðning og hefi ég mikinn áhuga fyrir að leggja fyrir yður tillögur mínar ef þér hefðuð einhvern næstu daga tíma til þess að hlusta á mág í fáar mínútur. Ég væri yður mjög þakklátur ef þér vilduð vera viðstaddur tónleikana svo þér getið með eigin eyrum dæmt um hvort starfið hefir borið árangur og hvort þér telið það þess virði að styðja það.

Ég vona að þér reiknið mér ekki til ókurteisi þótt ég skrifi yður svo opinskátt hug minn um mitt hjartans mál.

Yðar einl.

Ég hefi sent yður miða á 9. bekk í salnum, sem mér finst beztu sætin. Ef þú kysuð fremur að sitja á miðsvölum, hefi ég einnig tekið frá miða þar og mun skifta ef þér óskið.

HELGAPELL

RAGNAR JÓNSSON UNUHÚS REYKJAVÍK ÍSLAND

Góði vin,-

Það má kanske segja að hina stærri listmenn okkar muni ekki mikið um það þó þeir fylgi ekki öðrum í peningalegri viðurkenningu, en þeir líta nú öðruvísi á málið. Í fyrsta lagi þurfa þeir flestir á sínu að halda, en sérstaklega slær það þá illa ef þeir allt í einu eiga að fara að dragast afturúr. Kanske verða þá engir óðir en einmitt þessir menn.

Ég held að það sé mikilsvert og mjög ljóðingarmikið fyrir okkur að þessir menn haldi sínum hlut, og þyrfti þá að hækka þá að minnsta kosti í 150.000.00. Þó einn og einn kvarti yfir listamannadekri sjálfstæðismanna, munar um þá þegar úti hríðina er komið.

Ég held að Sjálfstæðismenn ettu að ganga fram fyrir skjöldu að fá listmannalaunin hækuð verulega, og ekki minna en um 50 %.

Ég treysti þér okkar allra vegna og ekki síst flokksins okkar að fylgja þessu réttlætismáli.

Finna einl

16./2. 55

Hr. rithöf. Gunnar Gunnarsson,-

Hér með leyfi ég mér að bjóða yður vegna hins væntanlega bókmennta-
félags eftirtalðar bækur:

Norræn málalalisti, 40 heilsíðu litprentuð málverk eftir 8 þekktustu
málara hvers af Norðurlöndunum nema Íslands, sem hefir myndir eftir 4 málara,
Asgrím Jónsson, Kjarval, Jón Stefánsson og Guðmund Thorsteinsson, og tvær
eftir hvern. Færustu menn á vegum nákisútlarva landanna hafa látið velja
myndirnar og sett menn til að skrifa um málalalisti landanna. Fyrir Íslands
hönd skrifar Bj. Th. Bj. Nær hundrað mynda eru prentaðar í einum lit og
texti er alls um 90 bls. Til þessarar útgáfu er upphaflega stofnað af
útvarpsstöðvum Norðurlandanna og hafa þar í sameiningu látið prenta allar
litmyndirnar hjá J.H. Schultz í Höfn, sem var talinn gera það best. Er við
tókumst á hendur að annast útgáfuna fyrir Íslands hönd var því lofað af
útvarpinu að láta flytja í útvarpið fyrirlestra um myndlist, sem beinlínis
væru byggðir á þessum bókum. Verð á hverri bók hér hjá mér verður 150,00,
en ég get afgreitt til yðar eftir hendinni bækurnar fyrir 43.00 stk. í
kápu og er verðið ekki miðað við neinn sérstakan eintakafjölda.

Ísland. Þók þessi verður gefinn út af bókaforlaginu Hans Reich í
München og kemur út samtímis þar og hér. Helgafell og Ferðaskrifstofa rík-
isins standa að útgáfunni með Hanns Reich og hafa keypt alls 6000 eintök.
Erum við fúsir til að leyfa yður að ganga inni, samningana þannig að þér
getið fengið eins mikið af bókinni og þér óskið beint frá firmanú á innkaups-
verði, sem er DM.12.91 miðað við að tekin séu alls 6000 eintök en lækkar
áitthvað við hvert þúsund sem upplagið er aukið. Ef þér gengjuð inni samning-
ona þannig að þér fengujuð handa yðar abbonentum bókina á innkaupsverði, má-
nálægt 50,00 mundum við þó ekki geta selt sjálfir yfir 4000 eintök alls og
verðlækkun frá 12.91 kemur fyrst til greina ef þér fengujuð meira en 2000
eintök. Ísland verður með 16 heilsíðulitmyndum og litprentaðri kápu og
60 síður í svörtu, auk texta. Sigurður Þórarinnsson hefir skrifað textann
fyrir okkur og Bj. Th. fyrir málverkabókinni og gæti félagið að sjálfsögðu
fengið eigin formála fyrir sínum útgáfum ef það óskar þess fremur, eða
fengið þessum formálum breytt eftir því sem það óskaði.

Á bókinni Ísland er nokkur kostnaður hér, formálinn, kostnaður við
ferð og dvöl Hans Reich hér og Frú Fitze, þó ekki yfir 1,50 - 2,00 á bók.
Bókinn Ísland er einungis til bundið, en verð óbundið eintök mundi hæfilegt
að miða við 36 - 38.00.

Í einlægni sagt. Ritgerðasafn eftir Kristján Albertsson, tæplega
20 arka bók. Kristján mun fara fram á 20,000,00 ritlaun, að öðru leyti er
bókinn reiknuð á verði prentsmiðjunnar og upplag eftir óskum, og prentað ef
óskað er eftir hendinni. Þókin er tilbúin til prentunar, fullsett og leiðrétt
í 4. próförk. Í ritgerðasafni K.A. eru meðal annars mjög merkileg bréfavíð-
skifti hans og Halldórs Laxness, sem útaf fyrir sig gera bókina mjög girnilee-
lega.

Með virðingu

Ragnar Jónsson

KxY.

1314 - 8207

Hr, menntamálaráðherra Bjarni Benediktsson,-

Ég var svo óheppinn að fá fyrir tveim vikum allslæma liðagigt og verðað halda mig í rúminu stuttan tíma enn.

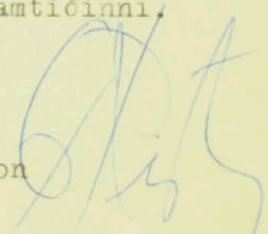
Hjálagt sendi ég yður bréf það er ég minntist á við yður, raunar ekki eins ítarlegt og ég hafði talað um en að nánar athuguðu máli þótti okkur ekki rétt að blanda Sinfoníuhljómsvæitinni og tónlist í Þjóðleikhúsinu inn-i þetta mál á þessu stigi. Það sem allt veltur á að mínu álitni er að fá tónlistina viðurkennda sem eina af "naðsýnajum" þjóðfélagsins og fulltrúa hennar tekna gilda. Þetta mun líka vafalaust geta komið af stað nægu umróti þó lengra sé ekki gengið.

Við höfum athugað mjög gaumgæfilega tillögur okkar um tollana á hljóðfæri ogóttumst ekki að það valdi miklum deilum, hinsvegar er ljóst að nokkur úlfabytur verður útaf tollum á bókum og tímaritum. En þess ber að gæta að öll menningarstarfsemi er sköttuð hér, þar á meðal konsertar og leiksýningar og hitt er þó stærra atriði að íslensk bókaframleiðsla er allhált tolluð beint og óbeint og nemur það kanske mestu fyrir útgefendur að verða að kaupa efni frá ákveðnum löndum þar sem það það,er dýrara og óhentugra, en bækur eru algerlega frjálsar. Ég er auk þess mjög kunnugur innflutningi bóka og tímariti sem einn stærsti innflytjandinn og er reynslan sú að aðalinnflutningurinn eru ómerkilegir reyfarar og tímaritarusl sem svarar til þess sem hér er talað um að banna innanlands og ætti að banna ef til vill.Þó höfum við eftir því sem við verður komið ^{reyni} að verjast því versta og raunar flestir innflytjendur hér.

Ég treysti yður til að leggja yður fram þessu máli til stuðnings. Okkur finnst öllum að Páll Ísólffsson sem í nærri 15 ár vann kauplaust fyrir skólann ætti það skilið að fá nokkra viðurkenningu fyrir sitt mikla starf, sem margir hafa reynt að gera lítið er. og ég held að ekki verði um það deilt að þessi stofnum hafi unnið hér mikið, og merkilegt menningarstarf og ætti skilið að fá betur notið sín í framtíðinni.

Yðar einl.

Ragnar Jónsson

7./2. 56

Kæri Bjarni Benediktsson,-

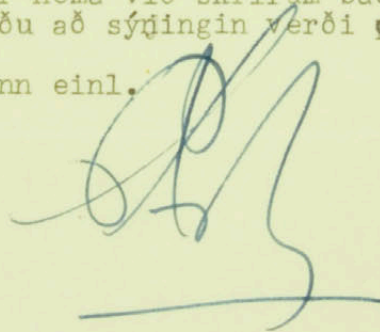
Okkur þykir öllum vant um að þú ert aftur kominn heim. Á meðan þú varst fjarverandi höfum við skoðað meginíð af þeim, einkum eldri myndum, sem til eru í einkaeign víðsvegar um bæinn, höfum farið í yfir 150 hús. Myndirnar eru nú allar komnar á safnið og höfum við tekið við þeim öllum persónulega og merkt þær á staðnum. Í kvöld eða um miðjan dag á morgun munum við hafa raðað þeim öllum og er þá aðeins eftir að hengja þær upp. Við höfum komið okkur saman um að fara þess eindregið a leit við menntamálaráðherra að hann skrifi ávarp í myndaskrána, það mætti vera langt ef þú tekur ástæðu til, en þyrfti ekki að vera það. Við munum í dag eða á morgun velja myndir í skrána og fara með þær til ljósmyndunar.

Ásgrímur mætlist eindregið til að mega velja annan málara með Jóni Þorleifssyni til þess að velja og raða myndunum og töldum við að það mundi ekki talið óeðlilegt enda mjög stutt af okkur. Hann óskaði að fá Gunnlaug Scheving og varð hann við þeirri beiðni. Ég tel hann færastan allra manna til að velja myndir Ásgríms. Við teljum rétt að það komi fram í skfanni að röðun myndanna og val sé á ábirgð Jóns Þorleifssonar og Scheving, hinsvegar munum við Kristján Eldjárn fara yfir allt og líta eftir öllu og enginn eyfir verður greiddur nema við skrifum báðir uppá.

Ekkert verður því til fyrirstöðu að sýðingin verði öpnuð

18. þ.m.

Þinn einl.

Einkabréf til stjórnmálaleiðtogans Bjarna Benediktssonar.

Mér hefir oft verið borið það á brýn af vinstrisinnuðum kunningjum mínum að ég hafi snúist á sveif með íhaldssinnuðum stjórnmálamönnum af heigulshætti einum. Ymist með þeim rökum, að ég hafi talið það öruggara til þess að tryggja mér ríkisráðgjafi afkomu að halda mig réttu megin í pólitíkinni og eiga greiðan aðgang að lánsstofnunum, innflutningsyfirlöðum og öðrum megtaramönnum þjóðfél., eða ég hafi ekki þorað annað vegna skulda við bankana. Hvorttveggja er alrangt. Þau fyrirtæki, sem ég á í og eru undir smásjá stjórnmála- og fjármálamanna, kvikmyndahús, sjárlíkisverksmiðjur ofl. eru ekki í neinni slíkri hættu frá "auðvaldinu". Það væri t.d. mikill gróði fyrir mig að selja hlutina í mínum fyrirtækjum á matsverði til ríkis eða einstaklinga, og ég mundi gera það hiklaust, ef ég hefði stofnað fyrirtæki eða ræki þau til þess eins að græða fé. En ég hefi aldrei beitt mér fyrir neinu í því skyni, og kanska einmitt af þeirri ástæðu orðið ríkur og hamingjusamur en ekki þræll peninga eða sunaðar. Ástæðan fyrir því að ég sel þau ekki og nota féð til þess að greiða skuldir og njóta lífsins, er sú, að mér er mín stjórnmálaskoðun, eins og annað í lífskoðun minni á hverjum tíma sannfæringaratriði en ekki verzlunarvara. Ég beitti mér á sínum tíma fyrir stofnun Austurbæjarbíós með nokkrum kunningjum mínum í því augnamiði einu, að koma hér upp húsi, þar sem hægt væri að halda hljóaleika, og ég afhenti félagi mínum hlut minn þar í skiftum fyrir eignir hans í Helgafelli, þó ég vissi vel að kvikmyndahúsið mundi skila mér á næstu árum milljónum króna í gróða, en hitt heitasti mikið strit, áhyggjur og erfiði, en gafi mér lífshamingju -i stað gróða. Huk þess féll mér þungt að eiga hlut í kvikmyndahúsi, sem ég óttaðist og óttast enn að verði notað jöfnu höndum til þess að afmennta fólk og spilla því og í þágu manna. Skuldir mínar við banka eru hlægilega litlar í samanburði við eignir, og er ég að hugsa um að gera það til hrellingar nokkrum mönnum, að losa mig við þær allar á næstu tveimur árum, enda þótt ég viti af sárri reynslu, að það er síður en svo til að afla mér trausts, heldur þvert á móti. Að ég fylgi sjálfstæðisflokknum að málum er ekki af gróðalöngun, ekki af ótta við banka eða lánsstofnanir og ekki til að snobba fyrir fínum mönnum og valdamönnum. Ég fylgi honum af því að þar ríkir ~~stærri~~ ~~stærri~~ í svipinn mest stjórnmálafrelsi og frjálslendi yfirleitt, en fyrst og fremst þó af því að mér er það sannfæringaratriði og hefir lengi verið, að sósíalismi, kóóperatívismi og annað svokallað vinstri brölt, sé ófrjó stjórnmálastefna og tímabundin er leiði til seigdrepani glötunar. Þó jafnaðarhugsjón sósíalismans og samstarfs- hugmyndir samvinnustefnunnar hafi komið mörgum græðandi plástrum á ýmsar meinsædir auðvaldsskipulagsins, og muni gera áfram, er það þó hinn skapandi einstaklingur, sem á frakvæðið að öllum hlutum. Það er jafnvonlaust að búa til athafnamann eða vísindamann og rit- höfund eða litameistara. Náttúran ein feykir slíkum fyrirberum inni mannheiminn, þrælkar þau í þágu lífsins og mannkynsins, og ber á þeim alla ábirgð. Hinsvegar verður ekki hjá því komist að grípa til þessara plástra, fremur enn við komast hjá að beita sterkum með- öllum, hnífum og eitri, til þess að lina þjáningar einstaklingsins, er vissir líkamshlutar sýkjast eða fara úr fúnksjón. En góður læknir kappkostar fyrst og fremst að verja sárin fyrir árásum nýrra smittþera og leyfir þeim síðan að gróa af sjálfu sér, en tekur plástrana burt er sárið er gróið, og áður en drep kemur undir þá utan við hinn sýkta blett. Það eru aftur á móti kallaðir vondir læknar, sem láta það eftir sjúklingum sínum að flýta svo mjög fyrir að þeir komist á fætur, að þeir græði eitt sár með því að opna annað. Annars er búið að ganga svo frá af þessari þjóð með skattaálögum að sá maður mun vart til, sem ekki mundi t.d. telja sér stórhag í því að afhenda S.I.S. (sem í svipinn er í líkri aðstöðu hér og kommúnistafékkar Póllands, Tékkíu og Ungverjalands voru áður

en þeir gleypu þar síðasta bitann) allar eignir sínar og skuldir og gerast þar deildarstjórar, ef þeir hefðu ekki samvisku, sem bannaði þeim að selja framtíð barna sinna í hendur þeirra, sem við ekki trú-
um á, svo ég tiki ekki dýpra í árinna.

Nú sé ég fyrir mér andhit, sem spyr hvað þessi foráali eigi eiginlega að þýða, hvað búi undir þessu sjálfshóli, og ég er tilbúinn með fraahaldið, og það er því miður beinlínis fyrirhlitlegt mónt um eigin afrek- vottur af geðbilun. Þegar ég, með því að taka á mig mikla fjárhagsánættu, kom fyrir nokkrum árum í veg fyrir það að S.Í.S sem boðið hafði stórfé í verk nokkurra af bestu rithöfundum okkar, næði þeim undir sinn dauða hramm, vakti aðeins tvennt fyrir mér, að sporna við því að bestu og ástsælustu skáld okkar yrðu gerð að fjósa-
meisturum Vilhjálms Þór um alla framtíð, og n-uæmer tvö, til þess að koma í veg fyrir að nöfn Gunnars, Davíds og annarra öndvegisskálda okkar yrðu notað til þess að auka hróður Framsóknarflokksins. Þegar ég kom í veg fyrir að V. Þór, sem bauð Ásgrími Jónssyni gull og græna skóga, næði í verk hans og Kjarvalá til útgáfu og til dýrðar sér og sveitasmenskunni á Íslandi, vakti fyrir mér það sama. Ég hafði að vísu fyrir löngu ákveðið að gefa út verk þessara manna og annarra okkar bestu málara, meðal annars rétt oft um það við Einar Jónsson, en þegar V. Þór kom og sótti fast að fá þau var ég illa undir það búinn og hefði ekki verið það kleift ef Kiddi hefði ekki komið mér til hjálpar. Útgáfa málverkabókanna kostaði mikið á aðra milljón krónur og virtist þá ekki vera líklegt fyrirtæki. Ég missti af Einari Jónssyni í hendur S.Í.S. af því að ég hafði ekki afl til þess að byrja á verkinu samtímis verkum hinna þriggja. Einar var orðinn leiður að biða og staðfestunni eða ábirðgertilfinningunni hjá aðstand-
endum hans, flokksbræðrum okkar, var ekki fyrir að fara. Þar var metið meira að halda gistivínáttu V. Þór en halda á lofti heiðri skálds-
ins. Út á okkar útgáfu var margt setja. Þegar við byrjuðum á þessari útgáfu vantaði okkur bæði fé og þekkingu. Útgáfa S.Í.S. á E. J. er í anda þeirra uppskaftinga, sem komist hafa yfir mikið fé en kunnast ekki með að fara. Það er hlegið að svona útgáfu hjá menntaðu fólki og í Svíþjóð þar sem hún var til sölu var skrifað um hana
~~xxxxxxx~~ í vorkunnartón og fyrirhlitningu.

Þegar ég réðist í það fyrir fimm árum að kaupa Menningar- og fræðslusamband alþýðu, sem hefir nú kostað mig um 1/4 úr milljón, var það gert til þess að ná því úr höndum V. Þór, sem beið eftir að hremsa það eins og Íslendingasagnaútgáfunni og R. Blöndal. Í dag væri hann búinn að ljúka því verki, sem Alæmna bókafélagið er að undirbúa, ef félagið hefði lent í höndum þans. Ég ætla ekki að þreyta þig með frekari upptalningu. Og til þess að reyna að koma í veg fyrir að þú misskiljir mig og fáiir að óþörfu rangar hugmyndir um það, sem fyrir mér vakir með þessum skrifu, vil ég beta hér nokkrum orðum við þenna an inngang minn. Það vakir ekki fyrir mér að biðja þig að fara mér þakki fyrir hönd flokksins okkar. Ánægjan yfir því að verða góðu málefni að liði er mér meira en neg borgun. Ég ætla ekki að fara að biðja þig um bitling eða stuðning til eins eða neins. Ég ætla ekki að gerast stjórnmálamaður eða opinber áhrifamaður. Ég hefi allt sem ég óska mér að eiga, fjáraguni og þú góða heilsu. Ég er óhátt-
lefur maður og lífi fábreyttu lífi til þess að vera engum háður. Ég er ekki að þrobba hér fyrir framan mikinn valdamann til þess að auglýsa sjálfan mig. Ég mundi flytja strax á dag uppí sveit, ef ég óttaðist ekki að vinir mínir og málefni þeirra þyrftu á mér að halda. En ég skal lofa þér því að ég mun aldrei biðja þig um neitt fyrir sjálfan mig, ekki svo mikið sem lóð umúir hús eða leyfi fyrir bíl. Ástæðan fyrir því að ég hefi skrifað þér niðurlagjandi lýsingu á verkum mínum er sú að mér er ekki soga um það hvað hér verður ofaná í pólitík og menningarmálum, og ég veit að það er engum til gagns, kanske meira ólán en þú veist, ef við tveir treystum ekki hvor öðrum, og ég neita því að hafa gefið þér hið allra minnsta tilefni til þessa að tortryggja mig, eins og ég hlýt að álykta að þú gerir.

Og nú sný ég með að sögu minni, langri sorgarsögu, sem ég skal reyna að gera eins stutta og unnt er.

Þegar ég 12 ára gamall sat yfir á austur á Loftstaða-
mýrum, heyrði ég oft gegnum sögurnar, sem ég var að lesa, bytinn
af glæsilegum stórmennum, sem ríðu um sveitir Árnessýslu með miklu
yfirlæti, skartbúnað og blikaði á ístöð og höfuðbúning hestanna og
gullbúnað svipur. Jóreykurinn steig til himins eins og mökkur frá
Heklugosi, því í hópnun voru allir beztu gæðingarnir úr mörgum
sveitum og afðir reiðmenn, sem létu gaminn geysa. Yfirreiðin var
gerð til þess að iaponera stórmenna sveitanna, enda snerist allt
tal um þessa glæsilegu menn og voru þeim haldnar veislur og ali-
kálfinum slátrað þeim til dýrðar á hverjum bæ. Þeir höfðu sjálfir
meðferðis óþekkt vín svo allir mættu verða glaðir við komu þeirra.
En ferðir þeirra höfðu víðast óþeiglegan eftirsála. Víxill, sem
hinir vínglæðu bændur höfðu skrifað nafn sitt á til heiðurs gest-
innum, sögðu til sín í fyllingu tímans. Ég var st undum á förum
með húsbændum mínum til kirkju í Gaulverjabæ, og er mér einna
minnisstaðastur sá atburður, er verið var að járna þar einn gæð-
ing húsbóndans gegnt kirkjudyrunum og fór sú athöfn fram með þeim
hætti að hesturinn var settur í bönd og lagður niður á hlaðið. Mun
sú ~~þetta~~ hafa verið viðhöfð til þess að sýna kirkjugestum að
skeiðu verði líka komið undir þær skeppur, sem ekki láta járna sig
með góðu. Húsbóndinn horfði á og var klæddur glæsilegum reiðfötum
og gljáandi leðurstígvefnum með sporum. Seinna kynntist ég þessum
glæsismanni heima á Eyrarbakka og fékk að heyra hjá föður mínum,
sem þar var hreppstjóri, allan sannleikann um hann og félag hans.
Síðan hefi ég alltaf verið haldinn dálitlu ofnami fyrir allri
glæsismennsku. Þó hafði ég þá engan grun um að ég ætti síðar í líf-
inu eftir að mæta þessu sama "glæsismanni" svo að segja hvar sem
ég fór, ~~xxixxxgxxxixxx~~. "Glæsismennið" sem reið um hérað Árnessýslu
Björn Gíslason, stórsvindlarinn frægi, er af sumum talinn að hafa
komið öðlingnum Sigurði Ólafssyni, ~~ixxxxi~~ sýslumanni okkar og vini
í gröfina. Ég hefi hinsvegar strengt þess heit að reyna að koma í
veg fyrir að bróðursonur hans, sem erft hefir marga "hafileika"
frænda síns, komi nokkrum vinum mínum sömu leiðina. En hann er þegar
vel á veg kominn að sliga þá til dauða

Fyrir aldarfjórðungi tókum við nokkrir ungir menn höndum
saman við Pál Ísólfsson og fleiri listamenn og komum hér á fót
skóla í tónlist með þeim framtíðarfyrirætlanum, eins og þá var
komist að orði, að ala hér upp góða tónlistaráheyrendur og kenna
ungum mönnum á hljóðferi og stofna síðan vísi að hljómsveit. Ég
þarf ekki að rekja þessa sögu hér, enda hefi ég prentað hana ann-
ars staðar. Það er svo með fyrirtæki af þessari tegund, líkt og
smáskóla af venjulegri *tegund*, sem smás saman hefir vaxið uppí
fjölmennan háskóla eða sjúkrahúsag, sem upphaflega er einföld
samtrygging nokkurra manna, en er áður en að er gáð orðin að sam-
tryggingum þúsundanna og líftrygging. Einn góðan veðurdag stendur
maður andspenis óviðræðanlegu fyrirtæki, sem annaðhvort er dæmt
til að deyja í höndum manns, eða það verður að hlaupa á næðir
ríkisins til bjargar, vegna þess að það er svo erfitt að standa í
stað. Það sem við kepptum af, sem fyrsta stóra áfangnum á leið
okkar, var að hafa komið hér á fót fullskipaðri sinfóníuhljómsveit
á 25 ára afmali skólans og félagsins, sem að honum stóð. Þessu
marki var reyndar náð aðeins fyr, en þó kom á daginn að betra
hefði verið að doka örlítið við, en ekki þúðir að sakast um orðinn
hlut. Fyrir tveimur árum reyndist ókleift að fleyta fyrirtækinu
lengur áfram vegna andstöðu tveggja manna, Vilhjálms Þ. Gíslasonar
útvarpsstjóra og Vilhj. Þ. Gíslasyni foramaðs þjóðleikhúsráðs.
Ég sleppi aðalflílinu í sjónleiknum, Guðl. Rósinkranz, vegna þess
að hann hafði alltaf að vera leiksoppar í hendi foramanns ráðsins og
útvarpsstjórans, sem hafði raunverulega öll völdin, ef hann kaus

að beita þeim. Þáverandi menntamálaráðherra og fjármálaráðherra veittu fyrirtækinu hinsvegar alla fyrirgreiðslu, sem þeir gátu, og er það sama að segja um borgarstjórnann.

Það kann að orsakast af einhverjum sjúkleika í sál minni eftir gamlan draugagang heima í sveit, sem sagt er frá hér að framan, að mér sýndist ég alltaf sjá bregða fyrir úlfshaus Björns Gíslasonar í músikdeilanni frægu, enda er mér það ekkert launungarmál að ég tel V.P.G. upphaf og endi þeirrar deilu.

Viðskifti okkar V.P.G. mun ég ekki rekja hér. Ég mun á sínum tíma gera upp reikninginn við hann eins og mér finnst við eiga. ~~Fyrir~~ Ég mun aldrei framar eiga tal við þann mann um neitt það sem mér er ekki alveg sama um. Og aðög tel ég vafasamt ~~xx~~ hvort betra sé að hljómsveitin deyi nú alveg eða smálognist útaf undan ofurþunga hins andlega steindaða V.P.G.

En mér er sannarlega ekki rótt fyrir brjósti þessa dagana, þegar hljómsveitarmennirnir eru hver af öðrum að leita sér atvinnu. Éinn ekur setuliðsbíl í Keflavík, annar er kominn í steypuvinnu og þar frama eftir götunum. Þeir sem ríkasta hafa úbirgðartilfinninguna svelta meðan þeir halda það út eða slá sér lán í bili í þeirri von að úr retist. Það hefir sýnt sig á þessum miklu uppgangstímum, hefir tuttugu og fíma ára blóðugt menningarstarf verið unnið algerlega fyrir gýg. Ég finn ekki til sársauka mín vegna. ~~Ég~~ finn sárast til vegna þeirra manna, sem í áratugi hafa ~~xxx~~ spilað í sveitinni og stjórnað henni, algerlega endurgjaldslaust, að verða að gefast upp þegar vitað er að björgunarliðið er örskammt undan. Þessir menn, sem V. P.G. hefir svívirt svo að slík dæmi finnast ekki í sögunni, nema leitað sé aldir aftur í tímann, munu ekki gefast upp. Þeir munu haga sér eins og maður sem hefir miðt heimili og hús íeldsvöða, grafa fyrir n-yjum grunni og leggja stein við stein á löngva tíma eftir því sem efni og ástæður leyfa.

Ef ekki þyrfti að taka tillit til annarra en okkar, væri hér um einfalt mál að ræða. En sínfóníuhljómsveit og óperuhús eru ekki stofnanir, sem við eigum einir að njóta. Þær eru þrátt fyrir allt orðnar að þeim uppsprettulindum, sem fjöldi manns getur ekki án lifað. Að leggja slíka stofnun niður einmitt núna mun innan skamms hafa svipuð áhrif og að skera í sundur æðina, sem liggur til þéjarins úr Gvendarbrunnunum, og segja fólki að nota rigningargvatn í vatinn. Ég hefi neitað blóðum um allar upplýsingar um það hvernig maður er komið vegna þess að ég hefi beðið, eftir því að menntamálaráðherra, sem sjálfur hefir lýst því yfir að hann væri reiðubúinn að viðurkenna hljómsveitina og afsaka fjárveitingar til hennar gegn árásum þeirra, sem telja hana heilaskulegan aunað og fjársóun, taki málið upp á nýjum grundvelli, er sýnt er að útvarpsstjóri hefir ekki reynt maður til að standa við það sem hann hefir hafiðlega lofað í viðurvíst okkar og fleiri manna.

Ég átti í gær langt viðtal við G. G. Hann sagði réttilega í sambandi við veitingu Nóbelsverðlaunanna, að hann hefði varla komið til greina meðal annars af þeirri ástæðu að hann hefði enga aðstoð fengið frá sínum eigin löndum. Það er gott dæmi um tólatið í okkar flokki að G. G. var nær óþekktur maður í hópi reykvískra borgara þangað til hann flutti sína frægu Heimdallarræðu, sem sannarlega markaði tímasót í menningarpólitísku viðhorfi. Annar áfanginn er svo stofnun Almenna bókafélagsins, en til dæmis um andvaraleysi hinna pólitísku saataka okkar fram til þessa kom varla l/lo hluti þess fólks er sótti fyrstu bókmenntakynningu Alm. bókafr. n-ylega bókmenntakynningar er ég stóð að á verkum Gunnars og Davíðs.

Það væri mikið áfall fyrir sjálfstæðisflokkinn ef sínfóníuhljómsveitin yrði látin eðlast meðan menntamálaráðherrann er einn af foringjum flokksins. Það verður ekki undan því komist að banaaður hennar, útvarpsstjórinn verður dæddur á flokkinn, því það vill áreiðanlega enginn annar flokkur kannast við hann.

5.
fullkornist
Það er að mínum dómi ~~því~~ ^{því} láttin lognast útaf núna. Sagan mun áreiðanlega bletta okkur alla stípli smánarlegrar uppgjafar og skaasýni. Það er engin afsökun til fyrir því að gefa útvarpsstjóra lengri frest til þess að reyna að lóga henni og svívirða okkur, sem að henni höfum staðið. Það verður að taka máli þó upp að nýju og leggja fyrir Alþingi. Það fær mig enginn til þess að trúa því að það láti sveitina deyja.

Ég hefi í byrjun þessa bréfs eytt miklu rúmi til þess að kynna mig fyrir þér. Það hefi ég ekki gert út í bláinn og ekki af neinum hégómaskap. Ég vil ekki að fyrirtæki, sem mér finnst sjálfum að hafi undanfarin 25 ár frestur notið mín en það gagnstæða, gjaldi þess nú að ég hefi ekki né félagar mínir traust þeirra manna, sem völdin hafa. Ég mun, ef hljómsveitin verður lögd niður, leggja niður forænnsku Tónlistarfélagsins eftir aldarfjórðungs starf og lýsa þannig yfir ósigri mínum og mótmælum gegn þeirri smán, sem við höfum orðið að þola í afmælisgjöf. Þá getur V. Þ.G. vantanlega sofið rólegar á eftir, því mér er vel kunnugt um að hann hefir lengi skoðað mig sem höfuðóvin sinn, þó ekki veri nema vagna þess að ég fyrirlit hann og hefi alltaf gert. Ég vil að minnsta kosti, þó það kosti mig mikla lítillækkun, hafa gefið menntamálaráðherra mínum tækifæri til þess að leita sér upplýsinga um það hvort ég sé í raun og veru venjulegur skeamdarverkamaður, er skilið eigi hirtingu og smán.

Með afsökunarbeiðni.

Ragnar Jónsson

Kari Bjarni Benediktsson,-

Ég frétti rétt eftir að ég hafði hripað hjálaga bréf að þú lægir veikur og harna ég þau tíðindi og bið þér fljótrar og góðrar heilsu. Fyrir skömu frétti ég að þið hefðu tekið þá ákvörðun að láta myndabokina ekki verða félagsbók og beinti ég framkvæmadastjóranum þá á að það væri óráðlegt. Þá sildist mér þó að þetta væri ekki endanlega ákveðið. Nú staðfesti Tómas þetta í dag, og þó hér verði ef til vill engu um þokað, úr því sem komið er vildi ég ekki láta undir höfuð leggjast að vekja athygli á því sem ég tel varnugavert. Vinur er sá sem til vana segir. Ég tel þetta miklu alvarlegra en mér tókst að benda á í flýttisbréfi því er ég sendi Alexander, Jóhanni og Birgi. Hér er beinlínis farið útá óheillabraut, að byrja á því að misnota félagsskapinn, hið trausta nafn þitt, Gunnars, Tómasar og Davíðs, til þess að afla fjár í stað þess trausts, sem allt veltur á fyrir þennan félagsskap, sem á fyrir höndum meira og alvarlegra menningarhlutverk, en ýsír af okkar ágætu kollegum hafa gætt sér fullkomlega ljóst. Mér hefir í stjórna Mís og menningar, M.F.A. og Tóalistarfélagsins orðið þetta á áður, og hefi sopið af því seyðið. Ég tala hér af reynslu. Mér er borið á brýna af þér og öðrum, alveg réttilega að mér verði á að hugsa meira með hjartanu en heilanum. En ég tel mig eina útgefandann á Íslandi fram til þessa dags, og sé ég ekki ástæðu til þess að rökstiðja það hér. Þetta nýja félag mun að verulegu leyti taka við af mér og vinna að öðru leyti það sem enginn einstaklingur fær við ráðið, eins og allt er í pottinn báíð.

Þú, kari Bjarni Benediktsson, hefir undanfarin ár verið sá klettur, sem lagt hefir verið kapp á að brjóta niður. Öllum ráðum hefir verið beitt í því skyni og er skrípaleikur Magnúsar Kjartanssonar nýlega eitt gott dæmi um siðleysi þinna andstæðinga. Þó nokkrir af listamönnum okkar hafi ýmist í barnskap eða í pólitíska ofstaki reynt að leggja þeim lið, munu þeir verða fleiri, sem munu tjá þér vináttu og traust. Og það eru menn sem hugsa ekki með heilanum ^{cinna, en} ~~xxxx~~ hafa hjartað með í ráðum. Ég sé nú að það var rétt athugað hjá Birgi að tryggja sér forustu þína í þessu nýja menningarfélagi. En á þetta félag má enginn blettur falla, fremur en á félag Jóns Sigurðssonar. Það er ekki nóg að vilja vel. Reynslan ein sker úr um hlutina. Ég veit að þú óttast að ég sé óraunær í mínum ályktunum, en kanske sker framtíðin úr því að hve miklu leyti sú skoðun

ýasra er rétt. En ég tel svo mikið í húfi að þessi nýi félags-
skapur njóti trausts, einmitt fyrir stórnug, frjálslýndi og
skapandi kraft, að engin þau mistök, sem augljóslega hafa orðið
fyrirrennurum hans að falli, mega endurtaka sig þar. Í kjörbóka-
flokka mega aðeins koma þar bakur, sem vafi leikur á um að allir
óski að fá, en telja verður að eigi erindi til þeirra. Úrvals-
bækurnar eru sjálfkjörnar handa félagsmönnum og allt starf ið
verður að miðast við að tryggja sér traust þeirra og velvilja.
Þá mun þetta félag skera sig úr og allur áróður gegn því falla
sjálfdaður eins og gerfiuabrot þeirra, sem barjast gegn þátttöku
okkar í starfi hinna frjálsu þjóða.

Þinn einl.:

Ragnar Jónsson

honi Björn Benedikt, -

þetta & greinin sem ég
halefð um vor þrij, dag
og hefi um sent Morgun-
blaðinu. Træpt þu' at ég
foni ekki raust var af-
skipti þu' af málinu.

P. J.

að/

Frankvæmdastjóri Alemanna bókafélagsins hefir tjáð mér mikill áhugi sé fyrir því meðal stjórnar og bókmenntaráðs félagsins að láta myndabók H.Reich "Ísland" koma sem kjörbók en ekki félagsbók. Þetta tel ég mjög misráðið og vil ekki láta hjá líða að gera nokkra grein fyrir þeirri skoðun minni.

Af þeim bókum félagsins, sem ráðgerðar eru á forlaginu, er þetta eina bókin, sem telja verður algert nýmæli. Litmyndabók um Ísland hefir aldrei áður komið út, er samþerileg getur talist við þær bækur sem gefnar hafa verið út í öðrum löndum. Þetta er fyrsta fullkomna bókin um Ísland, sem gerð hefir verið. Og þetta er bók sem allur almenningur kann að meta og njóta. Hún er fullkomlega faglega unnin og jafnhæf til sölu hvar sem er í heiminum. Hún hefir mikið auglýsingagildi fyrir land og þjóð. Það fer ekki hjá því að þegar hún kemur út varpar hún nokkrum skugga á aðrar bækur félagsins í bili. Þetta er því rétta bókin til þess að auglýsa félagið meðal almennings, afa því meðlima og trausts þeirra. Félagið má alls ekki missa af þessari auglýsingu er farið verður af stað til þess að afa því meðlima, en á því veltur í antið þess að takast megí að ná saman meir fjölda en þau félög sem fyrir eru, hafa nú. Mistakist það er ver farið en heima setið. Engin af þeim bókum sem félagið áformar að gefa út mun vekja niðtt svipað eins mikla og almenna athygli og verða jafnþakklátt verk.

Þegar leitað er, eins og hér er ráðgert, til almennings um stuðing við ákveðið málefni, er þeim mönnum sem fyrir því standa mikill vandi á höndum. Það má til dæmis alls ekki henda að meðlimirnir verði þess varir að annað sjónarmið en þeirra hagur, fáði framkvæmdum. Félagin sem fyrir eru hafa öll misstigið sig hrápalega, fyrst og fremst á því að fara að spekulera með meðlimina, reyna að troða inná þá ógeðfeldum bókum, sem stjórnin vill koma á framfæri, eða selja þeim bækur sem gróði er á. En þetta er skammgóður vermir, M.F.A. fór yfirum af þessum sökum, gaf bestu bækurnar, sem einhverskonar kjörbækur, með sérstöku verði, en ekki sem félagsbækur, og M. og M. er að fara sömu leiðina og er nú haldið uppi með óbeinum tekjum. Þetta má ekki endurtaka sig hér. Nöfn þeirra manna sem á ö þessu félagi standa, geta ekki leyft sér það. Meðlimirnir verða skilyrðislaust að fá það bezta, allt það bezta, og þær bækur verða að vera sjálf-sögð eign þeirra, sem meðlima. Ffa þessu má ekki hvika um hársbreidd, þá er heiður félagsins í vaxði. Það skiftir engu máli þó bókin væri seld sem kjörbók langt undir verði, þetta er princip sem ekki má brjóta.

Tónlistarfélagið gerði einu sinni tilraun með að lata einn mjög dýran kústnara halda einn opinberan konsert, þar sem aðgöngumíðar voru seldir á 90,00 (meðlimir greiða 15,00), áður en hann lék fyrir þetta. Þetta hafði nærri riðið félaginu að fullu og verður ekki endurtekið. Meðlimir menningarfélaga, yfirleitt þroskaðasta og bezta fólkið, er ákaflega viðkvæmt fyrir því að stjörn félaganna sé þeirra fulltrúar og hugsí um þeirra hag.

Mér er það vel ljóst að þessi bók er öruggt gróðafyrítaki, en sú staðreynd má ekki blinda okkur. Þó félagið sé fjárfurfi má það ekki ganga útyfir virðingu þess og tilgang, enda auðvelt að hafa góðan hagnað af að selja meðlimum bókina. Legg ég til að félagið byrji að starfa frá miðju þessu ári og að hálf árgjald, 75,00 verði innheimt fyrir þetta ár og komi lynda bókin ein fyrir það. Síðan komi næstu tvær eða þrjár bækur, einnig fyrir áranót sem fyrri bækur næsta árs.

Þetta bréf er skrifað í flyti og hefir mér því miður ekki tekis að rökstyðja þetta mál eins og mér finnst ástæða til, en vil endurtaka að ég tel algerlega misráðið að láta myndabókina ekki vera félagsbók, ég tel það jafnvel ekki hattulaust fyrir félagið, og það má vitalega alls ekki ákveða nema með fullu samþykki formanns bókmenntaráðs.

Regna Þorisdóttir

HELGAPELL

RAGNAR JÓNSSON UNUHÚS REYKJAVÍK ÍSLAND

21./8. 69

Góði vin,-

Ég ætlaði að freista að ná til þín strax eftir að vinur okkar dó, en hafði ekki kjark er til kom.

Ég er vanur að ganga daglega, tvisvar til þrisvar, ofaná pósthús, að hitta þar á gangstéttunum gamla vini og skiftast á nokkrum orðum um tíðarfar og stjórnarfar.

Af tröppum pósthússvins leit ég oft fyrst til vinstri, hvort Jón. Kjarval kæmi út af Borginni, og svo til vinstri ^{legni}, hvort Pétur væri á leið út úr bankanum.

Erindi mitt ofaní þæ var í raun og veru að sjá annanhvorn þessarra manna og sníkja mér dálítinn sálarstyrk úr þeirra digru sjóðum. Og orðin hrundu af vörum þeirra og lýstu upp dökkleita tilveruna. Og allt í einu skein sól í heiði og allir vegir færir.

Nú er tómlegt í miðborginni, Kjarval og Pétur ekki lengur að lýsa upp tilveruna. Auðvitað kemur nýr Kjarval og nýr Pétur, en þá verð ég sjálfur farinn líka.

Ég samhyggist þér, kæri vinur, og bið þess af heilum og heitum huga að forsjónin sendi þér nýja menn að styðja þig í baráttunni.

Þinn einl.

Bjarnar

Hr. menntamálaráðherra Bjarni Benediktsson, -

I sambandi við stofnun væntanlegs bókmenntafélags vil ég ekki láta undir höfuð leggjast að senda yður nokkrar tillögur til athugunar, og eru þær sumar hverjar að miklu leyti runnar undan ryfjum þeirra manna er ég veit að þér fúslega hlýðið á, Gunnars, Davíðs og Tómasar.

Ég álit ekki alls kostar heppilegt að tillögur sem fela í sér verulegar breytingar frá uppkasti því er okkur barst, komi fram á stofnfundinum frá ýmsum fundarmönnum að nauðsynjalausu, því leyfi ég mér að senda yður þær til athugunar með nokkrum fyrirvara. Ég hefi rætt um þetta allt ítarlega við Davíð, Tómas og Gunnar. Við lítum svo á að hér sé verið að koma fótum undir hreyfingu undir forustu yðar, hreyfingu er leggja eigi grundvöllinn að nýrri jákvæðri sókn til aukins samstarfs frjálsra manna, fremur en þeirra, sem beinlínis eru á flóttu undan einræði og efnishyggju með það aðalmarkmið að verjast því. Okkur vantar að byggja upp andlegar herveitir með lifandi siðgæðishugsjónir, og þó þær séu að nokkru leyti komnar fram vegna hinnar beisku reynslu er mannkynið hefir fengið af kommúnism-anum í framkvæmd, verða þær að sækja orku sína í þann kjarna, sem er af eilífum uppruna, og býr í brjósti hvers manns og hefir búið frá öndverðu, en ekki orðið til fyrir tilstilli Marx eða Lenins. Af þeirri ástæðu er það rétt sem þér bentuð á að nafn eins og Verðandi kemur ekki til greina. Hreyfingar er ekki hægt að ~~endurtaka~~ láta endurtaka sig, heldur verður að skapa nýjar.

Davíð, Tómas og Gunnar eru að velta fyrir sér nýju nafni.

Ég legg til að þeim Kristjáni Eldjárn, Trausta Einarssyni og Val Gíslasyni verði boðið að vera meðal stofnendanna. Mæla þeir þremmingar allir eindregið með þeim hinum fyrnefndu, og má vel gefa það sem ástæðu fyrir því að þeim er boðið að þessir menn hafi óskað þess.

Ég álit að þjóðkunnur listamaður, sem nýtur trausts og virðingar eigi að vera forseti félagsins. Finnst mér eðlilegast að Gunnar sé kjörinn forseti. Nordal var forseti Máls og menningar og Landnámu, Tómas Menningar og fræðslusambandsins etc. Ég álit ekki nauðsynlegt að þér séuð forseti, eins og mér er þó kunnugt um að flestir telja. Þér eruð höfundur þessarar hreyfingar og aðalhvatamaður og eini maðurinn, sem gat hringt henni í framkvæmd eins og sakir standa. Fyrir það stöndum við í þakarskuld við yður, sem við munum greiða með því að standa eins og veggur um þessa stofnun yðar, ekki aðeins sem pólitískir samstarfsmenn, heldur einnig sem bræður, sem ekki óska annarra launa en að sjá fyrirtækið blómgastr og vaxa til heilla þeim hugsjónum er okkur eru sameiginleg uppörfun. Ég geti hugsað mér að Gunnar tæki til máls í byrjun næsta fundar og þá ef til vill benda á yður sem forseta.

Óneitanlega fanst okkur að nokkru leyti ástæða til að undirstrika þau ummæli yðar á fundinum, að nokkuð væri háð tilviljunum hverjir þarna væru mættir, en slíkt er mjög eðlilegt og erfitt að sigla framhjá. Yfirleitt var þarna gott fólk. Sérstaklega söknuðum við þó fulltrúa frá Kirkjunni, manna eins og Þóris Þórðarsonar, Jóhanns Hannessonar, Benjamíns Kristjánssonar.

Ég álit að þér þyrftuð að vera varaforseti félagsins og sem slíkur sjálfkjörinn formaður stjórnarinnar og útgáfuráðsins.

Ef stjórnin er skipuð fimm mönnum, væru þessir tilvaldir: Bjarni Benediktsson (form.), Alexander Jóhannesson, Þorkell Jóhannesson Jóhann Hafstein og Gunnar Thoroddsen. Útgáfuráð þannig skipað: Bjarni Benediktsson (form. sjálfkjörinn) Davíð Stefánsson, Tómas Guðmundsson, Jóhannes Nordal, Kristján Eldjárn (eða Davíð Ólafss.), Trausti Einarsson (eða Kristján Albertsson) eða Valur Gíslason). Auk þess sé framkvæmdastjórinn sjálfkjörinn meðlimur ráðsins. Varamenn sem sitja fundi þess Kristmann og Hagalín.

Þannig skipað stjórn og útgáfuráð mundi vekja traust fólks. Það mundi síður óttast að slíkt félag væri stofnað til þess að bjarga einhverjum einstaklingum eða flokkum, heldur af hreinum menningar-
áhuga. Auk þess eru barna menn, sem mikils má vanta af um góðar
tillögur og nýt störf. Þessi stjórn væri í samræmi við það yfir
en þó trygilega í höndum sjálfstæðismanna.
Það er oft tiltölulega auðvelt að ná í byrjun til góðra manna, en
hættan er helst sú að þeir verði óvirkir vegna þess að einhver
annarlega sjónarmið eru á sveimi í kringum þá. Þannig er t.d. alveg
óhugsandi að menn eins og Gunnar, Tómas og Davíð láti bjóða sér
það að vera aðeins ráðgefandi menn stjórnar og framkvæmdastjóra
eins og gert virðist vera ráð fyrir í uppkastinu, enda varð ég þess
fljótt var að þeim mislíkaði það. Útgáfuráðið verður að vera þannig
skipað að það geti gengið endanlega frá bókavalinu. Af þeirri
ástæðu er nauðsynlegt að formaður stjórnarinnar og framkvæmdastjóri
sú þar meðlimir. Ef til vill mætti vera í ráðinu tveir menn úr
aðalstjórninni, en þó held ég ekki að það sé nauðsynlegt.

Afsakið að þetta er hripað í miklu flaustri þó tillögurnar
sé allitarlega hugsaðar af okkur öllum.

Með virðingum

Ben Kinnal

Hr. menntamálaráðherra
Bjarni Benediktsson.

Gunnar Gunnarsson hefir kallað mig til sín daglega síðan fundurinn var og hefi ég orðið þess var að hann varð fyrir nokkrum vonbrigðum. Fyrst stofna á hér nýtt bókmenntafélag finst honum eftir allt sem gengið hefir á, eðlilegt að hann sé forseti þess, eins og Sigurður Nordal var á sínum forseti Máls og menningar, rómas forseti M.F.A., Einar Arnórsson forseti Sögufélagsins etc. Hann sagði við mig í dag að hann mundi stinga uppá yður sem forseta. Hinsvegar finn ég að hann er yður mjög þaklaður fyrir að hafa boðað stofnun félagsins. Eg álit að við getum með þessu einu þakkað Gunnari að hann hefir nú riðni á vandi gegn yfirgangi kommúnistanna á menningarsviðinu. Davíð og Tómas fella sig mjög vel við þetta. Gunnar er sá maður hérlendur ásamt rómasi sem fylgist best með erledum nútíma bókmenntum, les bókstaflega allt nýtt sem út kemur í Evrópu og Ameríku. Gunnar er hinsvegar orðinn það fullorðinn að óhugsandi er að draga hann vikulega á fundi. Hann er að mínu álit sjálfkjörinn forseti og væri það mátulegt kjaftshögg á kommana.

Bókaútgáfa félagsins á vitanlega ekki eingöngu að vera skönlitteratur og því óhyggjilegt að í útgefuráði séu tómir rithöfundar, enda vara þeir Davíð, Tómas og Gunnar mjög við því og hafa orðið sammála um að benda á þá aðra menn er ég hefi nefnt. Félaginu er mikill styrkur að náttúrufræðingum, fornfræðingum, hagfræðingum og sögufræðingum ásamt manni með þekkingu á leiklist.

Eg varð þess fljótt var að þessum mönnum finst Kristmann og Hagalín í raun og veru ekki af þeirra sauðahúsi, þó þeir setji fjarveru þeirra engan veginn að skilyrði. Yfirleitt mundu þeir fremur hafa kosið menn eins og Jakob Thorarensen og Þóri Bergsson. Kristmann og Hagalín hafa ekkert nafn þó báðir séu þeir ágætir menn á marga lund, þá vantar báða þann mórál, sem almenningur metur. Ungu listamennirnir fyrirlíta þá og þeir eiga takmörkuð ítök í eldri kynslóðinni, sérstaklega Kristmann. Félagið má ekki takast a hendur björgunarstarfsemi í byrjun. Þegar það hefir hjálpað þessum ágætu mönnum til þess að ná aftur álit er hægt að taka þá inni aðalstjórn. Það er óþarft að hætta á neitt í byrjun. Þér njótið svo óskifts traust okkar allra að ástæðulaust og ósmekklegt er að setja við hlið yðar nema úrvals lið, sem jafnvel kommúnistar munu ekki þora að ráðast á í neinni alvöru. Eins og ég hefi áður tekið fram við Birgi Kjaran mun ég gera allt sem ég get fyrir þetta félag, sem ég trúi að verði okkur öllum ástfólgið og eigi mikið og merkilegt starf fyrir höndum. En að sjálfsögðu kemur ekki til greina að ég sé þar í neinni opinberri stjórn, og líklega vill Birgi þá ekki hldur, þar sem ég er einnig útgefandi. Eg mun vinna að því ef heppilegt bykir að leggja niður M.F. A. (Menningar og fræðslusamband alþýðu) og að sjálfsögðu mun ég gefa ventanegum framkvæmdastjóra upplýsingar um hvaða aðferðum við beittum á ínumt tíma við söfnun meðlima í Mál og menningu og öflun fjár þar.

Svo óska ég yður persónulega til hamingju með þetta mikla og merkilega átak yðar.

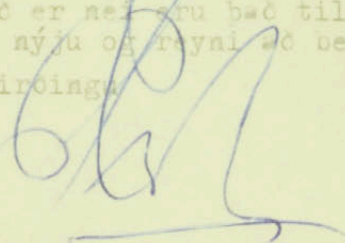
Stefninn

Hr. menntamálaráðherra
Bjarni Benediktsson.

Til þess að spara tíma á vantanlegum fundi með yður í dag þykir mér rétt að taka fram: Ég hefi séð oft spurst fyrir um það hvaða falltrúa yðar og útvarpsstjóri hvað líði svörum útvarpsins við tillögum "músíkmenningarinnar" og bréfi ráðherra í sambandi við þær, en mér hefir ekki tekist á fé neina ákveðin svör um það hvort þessi leið yfirleitt verði valin.

"Efnad sú er ráðherra á sínum tíma skipaði til þess að gera tillögur um það hvernig aðfla mætti fjár, svo unnt væri að halda starfsemi sinfóníusveitarinnar áfram á sama grundvelli og verið hefir, þeim sem lagður hefir verið af þeim mönnum, sem þar þekkja best til og farselast mun verða að taka tillit til, varð að lokum samsála um að leggja til að afnotagjöld útvarpsins yrðu hækkuð í þessu skyni. Meðlimur sinfóníusveitarinnar hefir nú öllum verið sagt upp - að vísu með fyrirvara - og eru umráður þegar byrjaðar meðal áflugafólks um tónlistarsál og jafavel líka í blöðunum, um það hver verði ádrif þessa senningsfyrirtækis, sem kostað hefir svo marga senn þunga og marga svitadropa. Ég þennti álylega útvarpsstjóra er ég þvar á fundi með honum og Páli á að það væri ekki hefppilegt að lafa þetta mál dragast fram á elleftu stundu, og fór fram á að hann skrifaði þá þegar bréf þess efnis hvort útvarpið mundi fallast á að fara þessa leið eða ekki, því að ef hún yrði ekki farin mundi nefndin vafalaust verða kölluð saman að nýju til þess að gera nýjar tillögur, þó allir hefi verið á einu máli að þetta væri einfaldasta leiðin og hefppilegasta. Mér er kunnugt um að útvarpsstjóri hefir kallað til sín Björn Ólafsson og ef til vill fleiri úr hópi tónlistarsamansanna og sagt að hann stítti ekki von á neinu viðbótarfé og óskaði eftir tilboði frá meðlimum sveitarinnar í ákveðna vinnu fyrir það fé - tiltekna upphæð - er hann hefði í þessu skyni. Ég held ekki að neinn tónlistarsmaður sé til viðræðna um þetta tilboð útvarpsstjóra og er hvorttveggja að ég er ófánalegur til þess að svo stöddu að reða um þá leið enda tel ég að með skipun okkar í nefndina hefi verið gengið út frá ákveðnum mörðlskum grundvelli frá hendi yðar og væri ég þá að brjóta í bága við hann, en okkur var falið að gera tillögur um fjárflytu til þess að reka sveitina áfram á sama grundvelli, enda kemur það greinilega fram í bréfi yðar til útvarpsins. Að taka þátt í umráðum um niðurskurð slíks fyrirtækis væri ekki aðeins niðurlægjandi fyrir mig, ég gæti það ekki. Því tek ég þetta fram að ég óttast að útvarpsstjóri komi inná þennan möguleika. Ég hefi óskað eftir svari útvarpsstjóra við tillögum okkar og bréfi yðar. Já eða nei. Ef það er nei eru það tilnamli mín að nefndin verði kölluð saman að nýju og þynni að benda á nýja leið.

Með virðingum

Reykjavík 1./12. 53
(Iceland)

Hr. menntamálaráðherra Bjarni Benediktsson,
R v k.

Ég sendi yður hér með sambit af tillögum tónlistarnefndarinnar við Þjóðleikhúsið. Tillögur þessar höfum við gert í sameiningu og erum við allir á einu máli um að ef farið er eftir þeim, muni það í senn vera farsælust fyrir leikkúsið og gera gesti þess ánægðasta. Kostnaður er á allan hátt viðf. ðanlegur.

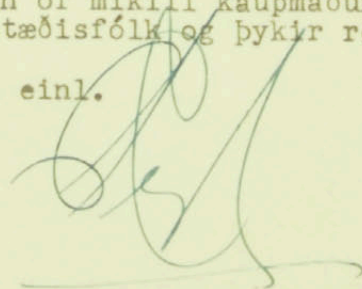
Fyrsta Óperettan, Káta ekkjan, er lítið kostnaðarsamari í fluntingi en Broandi land eftir sama höfund, sem Tónlistarfélagið flutti hér á það mundi liggja vel fyrir Dr. Urbancic að stjórna þessu verki. Það er Vínarmúsik af þeirri tegund, sem best liggur fyrir höfum. Ef til vill þaff enga erlenda krafta.

Carmen er alveg tvímælalaust populærasta óperan, sem nu er flutt. En hún er vandflutt að því leyti, að ef ekki tekst að seyða fram það, sem höfundurinn ætlast til, fellur hún. Ég tel alveg óhjákvæmi-legt að ráða stjórnadna frá óperunni í París, verulega góðan mann. Ef sendiherrann hefði milligöngu um það með löngum fyrirvara, væri til dæmis athugað strax, væri hægt að fá slíkan mann hingað í tvo mánuði fyrir mjög hóflega borgun. og Carmen þarf alls ekki að vera fræg (dýr) stjarna, heldur ung og blóðheit parísarstúlka, sem eru margan til við óperuna og mundi fyrir hóflega borgun fást hingað til þess að fá sér nafn með frægum dirigent. Takist uppfærslan á Carmen svipað og ég hefi oft séð hana í París, er slíkt ógleymanleg skemmtun, sem svo að segja hvert mansbarn mundi sækja. Músikkin er mjög létt og skiljanleg. Aðrir kraftar eru fletir til hér ágætir. Afintýri Hoffans hefir Róbert Abraham haft til athugunar lengi og fullyrðir að geta fært hana upp með sóma með íslenskum kröftum. Um hin síðartöldu verk er nægur tími að tala um.

Ég hefri mikið talað um tvo menn sem "eigi" að verða á þájarstjórnarlistanum, sem mjög fara í taugarnar á flestum sem ég umgengst. Það eru Geir Hallgrímsson og Þorbjörn í Borg. Ég hefi persónulega ekkert við þá að athuga, þekki báða vel og að góðu einu. En mönnum finst Geir vera of mikill þabbaðrengur og Þorbjörn of mikill kaupmaður. Ég hefi mest samband við vinstri sinnað sjálfstæðisfólk og þykir rétt að segja yður þetta sem einkamál.

Yðar einl.

Þat vörð förmalalant
mikit hön at missa
Birgi og Jóhann.

Hr. menntamálaráðherra
Bjarni Benediktsson,-

Af ræðu yðar á afmælisdegi útvarpsins þóttist ég geta skil-
ið, að mál sínfóníusveitarinnar mundi vera svo vel undirbúið hjá rík-
isstjórninni, að reikna mætti nokkurn veginn með því, að það ætti
tryggt fylgi á Alþingi. Nú hefir Reykjavíkurbær samþykkt að tvö-
falda sitt framlag, Þjóðleikhúsið hefir lofað alveg ákveðið 400 þús.
krónum, útvarpsráð samb. að leggja henni 900 þús, gegn jafnmikilli
vinnu á mótis og verið hefir, eins og ráð er fyrir gert í tillögum
okkar. Það sem nú stendur á eru því 275 - 300 þús. króna viðbótar-
framlag frá ríkissjóði. Við höfum undanfarið átt marga umræðufundi
um framtíð sveitarinnar, og mikill áhugi ríkir í þá átt að efla
starfsemi hennar, saka tekjurnar með ýmsum hætti 66l. Erum við mjög
bjartsýnir um að hið síðarnefnda muni einnig takast.

Ég atla ekki að fara að þreyta yður á að ryfja upp öll þau
sáru leiðindi og vandræði, sem af því hefir hlotist að þessi 50 manna
hópur hefir að miklu leyti tvístrast. En því sendi ég þessar línur nú
að mér er ekki alveg ljóst af ræðu yðar, hvort svo ber að skilja, að
sveitin geti ekki komist í gang aftur fyrir en fjárveiting ríkisins
hefir verið endanlega samþykkt af Alþingi, eða hvort hægt er nú strax
milli jóla og nýjárs að hefja undirbúning og gengið sé útfrá að
samningar gildi frá 1. jan. n.k. Útvega þarf erlendan stjórnanda
þegar í byrjun og það tekur nokkurn tíma og ýmislegt fleira tekur
einnig tíma og nú eru komin jól. Sé hinsvegar svo að skilja að rík-
isstjórnin hugsar sér að ekkert sé aðhafst fyrir en eftir að Alþingi
hefir endanlega samb. fjárveitinguna, og menn eigi jafnvel enn að
biða í óvissu um því er lokið, og þá einnig eftir að ákveða fyrir-
komulag hennar í ýmsum greinum, þá væri ekki mikil uppörfun og gæti
þetta allt tekið svo langan tíma að sveitin kæmist ekki í gang fyrir
en í lok janúar eða síðar. Þetta gæti þýtt nýja erfiðleika.

Margir hljóðfæraleikararnir eru nú komnir í ýmskonar
snatt framað jólunum, sumir hjá mér aðrir annars staðar. Sumir eru
beinlínis styrktir af okkur, af því að ekki hefir verið hægt að
finna þeim hentug störf. Ég veit að þér skiljið hvílíku erfiðleikum
þetta er bændið fyrir alla aðila, og gerið yðar bezta til þess að
flýta því að starfsemin geti hafist, ef unnt er yfirleitt að byrja
fyr en eftir að Alþingi hefir að nýju komið saman á næsta ári.

Ég mun leyfa mér að reyna að hafa tal af yður á morgun
-ég misætti af yður í morgun - ef þér kynnuð að geta og vilja gefa
mér einhverjar nánari upplýsingar um það hvernig þér hugsuð yður
að málið verði afgreitt.

Með virðingu

Ragnar Jónsson

St. meun þann alsiót herra, -
Óst bírlinn í Helgafelli,
Sæu reutauli Kemur út
í nokkri viku; ítarlega grein
um Rómarsýninguna, en
hefhit heft á þessum
mingaugi, æm íg við
leyfa ytu að lesa utur
en þann aðtú prentatú.

Ytu erit.

Ragna A.

RAGNAR JÓNSSON

25./6. 57

Kæri Bjarni Benediktsson,-

Hér eru tvö ný sýnishorn af eftirprentunum, eftir Ásgrím og Þorvald. Þeir hafa báðir skoðað þær við hlið frummyndanna og talið mjög erfitt að greina mismun og báðir segjast þeir eiga erfitt með að ákveða hvora þeir vildu hafa málað, svo ég er ekki óánægður. Er ekki einhver smuga í herbergjum krakka þinna, sem sæti varðveitt þær. Ég held eftirprentunum áfram af keppi og hefi ákveðið markmið í huga ef við berum einhverf tíma gæfu til að létta af okkur þeim ófögnuði, sem nú liggur eins og strandaður hvalur ofaná á okkur. En þó ég hafi í svipinn ekki annað, eða lítið annað fyrir mér, en þá trú að óhamingja okkar verði ekki langvinn í svip, þá segir mér svo hugur, að þessa menn þoli Íslendingar ekki lengi yfir sér. Það varð mér óþægjuleg óverraskelse að sjá að þeir eru smærri menn, en hvað þeir eru samviskulausir og hégómlegir. Vilundur sagði nýlega eitthvað á þessa leið: Það verður að kannast við að fyrverandi ríkisstjórn framdi sín illræðisverk með vondri samvisku en hinni nýju þykir sómi að skömmunum, og er óneitanlega á þessu tvennu reginsmunur. Þetta kalla ég glæsilega viðurkenningu úr þessari átt.

Með kveðju og þökk

Dinn eini.

P. J.

Reykjavík 2./1. 54
(Iceland)

Hr, menntamálaráðherra Bjarni Benediktsson,
R e y k j a v í k,

Nefnd lo manna er annast mun undirbúing hátíðshalda er ráðgerð eru í sambandi við sextíu ára afmæli Davíðs Stefánssonar frá Fagraskógi, 21. og 22. jan. hefir beðið mi að fara þess á leit við menntamálaráðherra að hann flytji stutta ræðu í höfi skóldinu verður haldið í sjálfsteðishúsinu um kvöldið 22. jan. en 21. janúar á afmældisdaginn verður flutt í Þjóðleikhúsinu Gulþna hliðið. Nefndin hefir beðið Steingrím Þorsteinsson, prófessor í nútíma bókmenntum að flytja aðalræðuna og einnig farið fram á að Þórarinn Björnsson rektor á Akureyri flytji ræðu "að norðan", en ekki er gert ráð fyrir að þarna verði fluttar nema þrjár ræður, en síðar ef til vill stutt áávörp frá nokkrum félagssamtökum.

Eg mun leyfa mér að hringja til yðar einhvern næstu daga og heyra svör yðar við þessum tilmaekum.

Þakka gamla árið og óska yður og fjölskyldu yðar farsels komandi árs.

Yðar einl.

Ragnar Jónsson

Reykjavík 27./6. 54

Hr. menntamálaráðherra Bjarni Benediktsson, -
 (Iceland)
 Reykjavík.

Eg get ekki komist hjá því að léita til yðar á elleftu stundu. eins og stundum áður, er mér hefir þótt miklu varða að áhugamál okkar, sem stöndum í kringum músikkina, biðu ekki ósigur. Undanfarið hafa staðið yfir samningar milli Björns Ólafssonar ofl. fyrir hönd sinfóníhljómsveitarinnar og V. Þ. G. fyrir hönd útvarpsins, en þeir renna út núna 1. júlí og er óþarft að benda yður á hvaða hnekkir það væri fyrir fyrirtækið ef samningar þyrftu að dragast. Við stöndum eindregið allir með B. Ó. að öðru leyti en því að við viljum ekki fallast á kauphækkunar. Tillaga B. Ó. er að ráðnir verði 28 - 30 menn með 3650,00 hver, 8 menn með 1825 og aðrir fái greitt fyrir hvern konsert, en séu einnig fastráðnir í því skyni. Hljómsveitin má alls ekki sundrast núna, og eina leiðin til þess að koma í veg fyrir það er að endurnýja samningana enda þótt það kosti að útvarpið verði að gera ráð fyrir 200,000,00 framúr áætlun meðan ekki er unnt að fá tryggt nema 350,000 frá leikhúsinu, sem er hlægilega lág upphæð. Fyrst útvarpið tók sveitina að sér verður það að sjá um að hún dragist ekki saman núna. Ef viturlega er á spilunum haldið getur útvarpið notfært sér starf hennar með þeim hætti að það sleppur eftir atvikum vel frá kostnaðinum. Eins og tillögur þær er Páll Ísólffs. og B. Ó. gerðu í haust um tónlistarflutning (óperur og óperettur) við Þjóðleikhúsið, verður ef að þeim verður gengið, miklu meiri þörf fyrir hljómsveitina við leikhúsið en var sl. ár, er leikhúsgestir voru gersamlega sviknir um allt sem þeim hafði verið lofað. Eins og yfirlýsingar þjóðleikhússtjóra og form. þjóðleikhúsráðs í deilunni frægu báru með sér greiddi leikhúsið þá um 500,000,00 fyrir tónlistarflutning. Minna má það ekki vera og á ekki að vera og enginn fæst til að trúa því að það mundi auka tekjuhalla leikhússins, heldur þvert á móti. Ef leikhúsið og hljómsveitin bjóða ekki góða dýra vöru eins og aðrir núna, verður ruslið ofaná. Eg er kominn svolítið útfyrir efnið, en erindið var þetta: Erúð þér ekki fánlegur til þess að leggja að útvarpsstjóra og þjóðleikhússtjóra að leggja hljómsveitinni til nægilegt fé svo hún geti starfað eins og sl. ár.

Eg mun innan tíðar leggja fyrir yður uppástungur um gjörbreytingu á allri tilhögun músikmálanna, en sveitin má ekki losna úr böndunum núna. Það eru aðeins tveir dagar uppá að hlaupa. ~~núna.~~

Þérinn hefir aðeins lagt helming af loforði sínu til Norrænu tónlistarhátíðarinnar. Er hann hefir skilað sínu og við getum gert hana upp munum við senda yður tæmandi skýrslu um hana.

Með virðingu og afsökunarbeiðni.

Yðar einl.

Ragnar Jónsson

Reykjavík 15./2. 56
(Iceland)

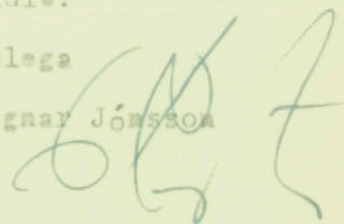
Hr. menntamálaráðherra,-

Ég nefndi við Tómas að taka saman nokkra þúakta vegna ávarpsins við opnun sýningarinnar á laugardaginn og taldi hann að það sem tekið er fram á hjálögðu blaði mundi nægja.

Allt er að verða tilbúið. Við sýnum blaðasönnun sýninguna kl. 2 á föstudag. Hæðgerum að athöfnin fari fram í efra anddyri Þjóðminjasafnsins, eins og þegar norska sýningin var opnuð. Við getum komið þar fyrir á samað hundrað setum. Við merkjum sérstaklega stóla fyrir ráðherrana og sendiherrana, auk að sjálfsögðu Forseta Íslands, sem óskar að verða þarna viðstaddur. Útvarpið ætlar að fara fram á að fá að taka ræðu þína upp og flytja sem fréttasaka um kvöldið.

Vinsamlega

Ragnar Jónsson

Kæri Bjarni Benediktsson,-

Eftirfarandi langar mig að biðja þig að yfirvega til morgundagsins eða laugardagsins:

Það er ef til vill ekki unnt að ná saman eins mörgu fólki á sýningu Ásgríms og Kjarvalssýninguna, en við munum gera allt sem í okkar valdi stendur. Scheving sagði fyrir nokkrum dögum að miðsalurinn á þessari sýningu væri fallegasti salur, sem sést hefði nokkurntíma á þessu landi. Ég hika ekki við að fullyrða að ég hafði aldrei séð neitt líkt á minni æfi. En erindið er, hvað þú segðir um það að sýningarnefndin snúi sér strax í miðri næstu viku til allra skólestjóra í bænum með þau tilmæli að hvert einasta barn, sem orðið er lo ára komi að minnsta kosti einu sinni á sýninguna og skrifi ritgerð um hana. Ég mundi geta fengið Ásgrím til að gefa fallega vatnslitamynd sem verðlaun fyrir bestu ritgerðina. Er nokkuð athugavert að sýningarnefndin beiti sér fyrir þessu þó sýningin sé á vegum þess opinbera. Ég reyndi í dag að ná í Helga Elíasson en hann reyndist vera í Ve. Ég etlaði að spyrja hann hvort ekki mætti gera 4. marz að sérstökum Ásgrímsdegi í öllum skólum. Væri nokkuð athugavert við það? Það yrði áreiðanlega vel séð af foreldrum ef börnum væri boðið á sýninguna, og ég mundi hafa þar mann til þess að kyhna listamanninn og skýra myndirnar. Ef til vill hafa prentað lítið blað með ýmsum upplýsingum handa þeim, svo auðveldara væri fyrir þau að skrifa um sýninguna.

Ég sýni blöðamönnum sýninguna kl. 2 þann 17. Man leyfa mér að hringja til þín fyrir hádegi á laugardag til þess að fullvissa mig um að allt sé í lagi.

Með virðingu

P. S.

HELGAPELL

RAGNAR JÓNSSON UNUHÚS REYKJAVÍK ÍSLAND

23./11. 61

Kæri Þjarni Benediktsson,-

Það getur vel verið að þú sért einn þeirra fjölmörgu manna í sjálfstæðisflokknum, sem líta á mig sem ótindan flugumann kommúnista, sem hafi endanlega staðfest það með myndagjöfinni til Hanníbals. Það verður þá svo að vera. Og ef svo er mun þetta bréf kanske gefa þeim skóðunum enn byr undir vængi.

Mig langar að skrifa þér um Keilavíkursjónvarpið. Ef það er rétt að utanríkisráðherra hafi veitt Ameríkumönnum leyfi til að stækka sjónvarpsstöðina svo að hún nái með góðum árangri um allt Suðurland, eru það sárari mistök en svo að hægt sé að begja. Það er ekki vegna þess, að ég get vel og með góðri samvisku tekið undir orð biskupsins, að sjónvarp yfirleitt sé hin versta plága, og það er ekki vegna þess að ég óttist að dagskrá Ameríkanna verði yfirleitt sérlega slæm, heldur er þetta fyrir mér sjálfstæðismál. Ég vil ekki samþykkja það að Ameríkumenn, sem ég vil þó fremur eiga andleg samskipti við en flesta aðra, leiki hér lausum hala í menningarlegu tilliti, hvað þá hermenn þeirra.

Ástæðan fyrir því að ég skrifa svo skyndilega er sú, að ég hafði satt að segja treyst því að nægur tími væri til stefnu, en í dag sé ég að Þjóðviljinn hugsar sér gott til glóðanna að hagnast á okkar hrapa- legu mistökum. Ég get fullvissað þig um það að mikill hluti listamanna og menntamanna, og raunar atvinnurekenda á fjölmörgum sviðum, líta á þetta sem fullkomið hneyksli, og treysta því að þú sért á engan hátt ábirgur. Til mín koma margir þeirra og spyrja hvort þetta verði ekki stöðvað, og ég hef sagt að ég treysti því að þú eigir eftir að segja hér síðasta orðið. Og við treystum þér í þessu máli, og engum öðrum.

Ég mun innan skamms, vantanlega í Helgafelli, ræða nokkuð um sjón- varp hér almennt. Belgíngur V.P.G. og Ben. Gröndal um sjónvarp er við reku sjálfir, er markleysa ein, eins og flest þeirra orð, og hafa þeir sjálfir eftirminnilega kveðið niður sjálfa sig með margra mánaða valdú sínu um að útvarpið gæti ekki stutt sífóníuhljómsveit. En framlag þeirra til henn- ar var rúm hálf milljón á ári, en þeir máttu nota að vild, allt starf þeirra taplega 60 manna, er sveitin skipa. Þessu vildu þeir líka koma á ríkið. Og þessir menn etla að fara að kosta sjónvarpsþrógrömm. Mér verður ílt er ég hugsa um þennan vanhugsáða áróður.

Með kærri kveðju og afsökunarbeiðni.

Þinn einl.

Ragnar Jónsson

HELGAFELL

RAGNAR JÓNSSON - UNUHÚS REYKJAVÍK ÍSLAND

Kæri Bjarni Benediktsson,-

Mér hefir verið falið af nefnd sem annast um samsati vegna sjötugsafmælis Páls Ísolfssonar, að snúa mér til þín og Tómasar Gu. m. með tilmæli um að þið flyttuð honum ávarp í hófinu. Ég mun leyfa mér að reyna að hafa tal af þér eftir helgi útaf svári þínu, hvort þu mundir fánlegur að sýna honum og okkur þá vinsemi og virðingu.

Ég er nú langt kominn með að prenta endurminningar Halldórs Laxness frá árunum 1920 - 40. Ég mun koma til þín sem einkamáli örkuðum jafnótt og þar verða prentaðar. Halldór gerir nú endanlega upp við kommana og Stalín, og finst mér hann komast vel frá því, reynir að skýra barnaskap sinn og trúgirni og gefur hræðilegar lýsingar á ástandinu fyrir austan. Jafnvel fyrir mig kemur hér geysimargt nýtt fram meðal annars fullyrðir hann að Krútsjoff hafi afhent sína frögu raðu, og kommar hér neita enn að hafa verið haldin, til amerískra og vesturlýskra aðila. Hann dregur upp, ógnvekjandi myndir að austan og undirbýr þar með lifandi frásögnum af fátækralum annarra landa, sem þurfi að leita uppi, þar sem þau fyrir austan beri sig upp við komumenn.

Finna einl.

Kösi Björn Benediktsson ✓

Þetta er eitt kvotanna í nafni
bók Davíðs. Þú gálfögtri einka-
mál ht meiratarminna at bókun
kennir út.

Ég var í dag á stjórnfund
M.T.A. met Gylfa gósu og spóti
ég G. hveud hann henti komu-
num út. Þótt & óþykodumlegt
at gfa þótt sem fyrst, va svarid.

Mér skilst at hann spái at þetta
geygir ekki.

Þinn Rj.

14.4.56

Keri Björni Benediktsson, -

Ég get ekki neitat mér um at segja þér þot,
at ég vort í leum brottur og þakklátur og þá
bantel mér at úta formodu sin formisveitormu,
efhi allt sem í miðan vor gætt. Þú
þegst þú at þot sé af sama einarta, hveins
huga gætt, og þú gætt og avilumar-
ort og þú hefi þat beint í eyra mér, og
ortid rafa til þess at þú okkur mér
þor þú.

Ég veit þú þakklátur og þú vilthi þess
af mér þessa mynd efhi þú Stefán,
þil minningu um euborvein sveitormu
og þit miðla átal og þú hefi gætt
í sambandi við þot mat, og eugis þessi
þer en ég.

Þú þakkt við þessa mynd þess einis
þú og gætt mér þessa, en þann þess

heft hans á sýningi í Háfréttis 5 árum
og fékk hún, þá áfallgerð, mynd góða
dansa. Þessi er frá Reykjavík og mun
þú hafa séð hana nokkru tíðum á landi.
Lúka hana á sýningu og úti, hún þess at þá
á hana meiri líft. Þú munt hún þess
at geta endurgoldit hant þitt og umáttu.

Þú er.

Ragna Lúka

18./4.56

Dr. meum bannalárat herra, -

Ég og ég hef minni á & nú rötget
at hál bólfæm for met síu fannu hljómsveitun
í hlómleikaför til Daneyra, Allgvalhusveitar
og vitar sitar, ef þú þú seun þú sé á þessu
fyrsta þú séu minn minn hritasumma og
vertu valit þú séu rit hefi almennings.
Hvort þú sé ég va at þú sé þú sé þú sé
í þú sé þú sé í þú sé þú sé þú sé
at þú sé minn þú sé at þú sé í þú sé
ny og gjarna þú sé í þú sé rit lákum
gla þú sé þú sé. Ég hef lagt í þú sé
í, og minn eubitaka rit þú sé minn af þú sé,
at meum bannalárat herra hefi lagt í þú sé
í þú sé minn leit og þú sé þú sé í þú sé
þú sé þú sé þú sé í þú sé í þú sé, at
þú sé þú sé at þú sé minn saman at þú sé

hlyðnir láta þetta seum ritast um laudit.
Þessi þetta ávörp, seum verður útroppat,
gjarna koma inni þot efri. Telti
ég mig og dæli lef at þetta kámi skort
fram, seistaklega ef ég ma svo birta
þot i útanbýja programminni.

Þessi birta, a þrotidag, verður
helgari Mozart, seum a 200 ora af-
midhi a árinu, en þot áriti skifli
ekki mal. þannu en þe sýmist.
Áinnor skal ég lata þot þot. seum a
þe Itrax programminni.

Þessi R. 7.

23/2. 86.

Köni minn þan á lárt heurra, -
Ég hef þalast við Pál og hann
vell eindeggis at ég þakint á
heundur at vera form. og ef hl vill
á þat líka heppilegast í svip.
Enda þó ég spái þann at þetta
verti allumhit stöf. þó á þat
at mestu þat sem ég verð at minna
af heurð þó ég verð líku form-
lega í stjórnumi..

Tíðis þarf. minn lönggjá þannan
misdum, sem nauðal.

þin. emb.
Ragnor